ҮХЫ ПАРТИИН, БҮХЫ СОВЕТ АРАДАИ ХЭРЭГ

...дөө ажахыгаа саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, орон доторoo эдеэ хоолой зүйлнүүдые, промышленностиин түүхэй эд элбэг дэлбэг болгохоор зоригжонхой байһан тухайгаа республикымнай ажалшад мэдүүлнэ

...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

...УРЯТ ҮНЭН

...КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 59 (9813) | 1962 оной мартын 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

„Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шата, хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин бэелүүлхэ зорилгонууд" тухай Н. С. Хрущевой элидхэлые КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ 1962 оной мартын 8-да үргэлжэлөө.

Нүхэд Ф. Д. КУЛАКОВ (КПСС-эй Ставропольско крайкомой нэгэдэхи секретарь), В. Е. ПИСАРЕВ (Хара хүрьһэтэ бэшэ газартай түбэй районуудай хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институдай хабарай ороoһoто ургамалнуудай селекциин лабораторие даагша), Л. Я. ФЛОРЕНТЬЕВ (КПСС-эй Костромской обкомой нэгэдэхи секретарь), С. П. ПАВЛОВ (ВЛКСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь), С. Д. ХИТРОВ (КПСС-эй Воронежско обкомой нэгэдэхи секретарь), В. С. ФЕДОРОВ (химиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ), Я. В. БИЧЕВОЙ (КПСС-эй Ново-Александровска райкомой нэгэдэхи секретарь, Ставропольско хизаар), В. Е. ЧЕРНЫШЕВ (КПСС-эй Приморско крайкомой нэгэдэхи секретарь), В. Г. КОМЯХОВ (Украинын КП-гэй Полтавска обкомой нэгэдэхи секретарь), В. В. ГРИШИН (ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ), П. И. МОРОЗОВ (КПСС-эй Амурска обкомой нэгэдэхи секретарь), А. А. КОКАРЕВ (КПСС-эй Красноярска крайкомой нэгэдэхи секретарь), М. С. СИНИЦА (Украинын КП-гэй Одесскэ обкомой нэгэдэхи секретарь) Пленумэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

...ПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

МОСКВА, мартын 9. (ТАСС). „Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын ..., хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин зорил...уд" тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые Кремлиин Ехэ ордон... боложо байһан Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Цен...льна Комитедэй Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэбэ.

КПСС-эй Тамбовско обкомой нэгэдэхи секретарь Г. С. Золотухин, ...нын компартиин Львовско обкомой нэгэдэхи секретарь И. С. Гру...кий энэ үглөөгүүр үгэ хэлээ.

Удаань үгэ хэлэлгые болюулха гэһэн шиидхэбэри Пленум бата...баа. Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ 51 хүн хабаадаһан байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, СССР-эй ...истрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев нэрьемэ альга ташал...угтагдан, түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

...спубликымнай ажалшад үргэнөөр дэмжэнэ

...үдэрнүүдтэ агууехэ ...оймнай олон түмэн ...ай, тэрэ тоодо манай ...кын ажалшадай гүн ...алуун анхарал ниис...тынгоо Кремлиин ...н худар ханданхай. ...ПСС-эй ЦК-гэй Пле...э тон шухала асуу...ө ажахые улам бү...аар хүтэлбэрилдэг ...алаар партиин зорил...хай асуудал дэлгэ...р зүбшэн хэлсэгдэжэ ...ү асуудалаар КПСС-...эй Нэгэдэхи секре...СР-эй Министрнүү...эй Түрүүлэгшэ нү... Хрущев элидхэл хэ-...

...м соогоо нүхэр Н. С. ...социалис хүдөө ажа...шадань эрид түргэ...өөхэ тухай ехэ дэл...эр, тодо һонороор, ...ой хурсаар хэлэжэ, ...ла дурадхалнуудые ...Эдэ дурадхалнууды...зон үнэн зүрхэнһөө ... Манайда комму...жалтатайгаар бай... хүдөө ажахы айхаб...үргэтэй ха юм. Хү...ын али бүхы про...е элбэг дэлбэг бол... зонойнгоо эрилтые ... хангахадаа, оро...кономикые хүгжөөл...шаа ехэ алхам хээд, ...тическэ партиингаа ...ые бэелүүлхын тү...лдэ түүхэтэ илалта ...ли.

... ажахымнай хүсэн ...р хүгжэһэй гэжэ ...бүхэн үнэн зүрхэн...э. Хүдөө ажахые ...өөр дэбжээхэ гээ...э арадай хэрэг мүн ...мунистическэ пар...дүүлнэ. Совет ара...энхэ тэниглэн бай...м саашадань һай... хэрэг хүдөө ажа...итэһөө, газар та...мон мал ажалай ... ургалтаһаа ни...ыданхай байһа...тай. Тиимэһээ ком...скэ партимнай хү...а тон ехэ анхара...лна, һүүлэй хэдэн ...а. соо энэ талаар ...хэмжээ-ябуулгануу...лүүлээ. Энээнэй ... амжалтанууд түй...эр Хрущев элид... хүдөө ажахын хүг... тодоор гэршэлһэн ...о баримтануудые ...Эдэ тоонууд совет ...й сэдьхэл зүрхые

баясуулна. 1961 ондо орон доторнай бодо малай тоо 6 миллион 300 мянган толгойгоор, тэрэ тоодо үнеэдэй — 1 миллион 500 мянган толгойгоор олошороо. Нэгэ жэл соо гахайн тоо 7 миллион 900 мянган толгойгоор, хонидой тоо 4 миллион 100 мянган толгойгоор олон болоһон байна. Тэрэшэлэн 1953 онойхидо орходоо 1961 ондо таряан ажалайшье, мал ажалайшье продукци һураггүй ехээр абтаһан байна.

Тиигэбэшье оронноймнай социалис хүдөө ажахын урда саашадаа бүри ехэ зорилгонууд табигдана. Богонихон болзор соо хүдөө ажахын шухала шухала продуктнуудые хоёр-гурба дахин ехээр абадаг болохоор хараалагдана. Иимэ арга боломжо манайда бии. Эдэ арга боломжонуудые гүнзэгыгөөр элирүүлхэ, зүбөөр хэрэглэхэ шухала.

Хүдөө ажахын урда табигдаһан түүхэтэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада урда урдынхиһаа улам һайнаар ударидаха, дутуунуудаа дары усадхаха гэжэ нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо, Пленум дээрэ хэлэһэн хүнүүдэй үгэнүүд соо эрид хурсаар тэмдэглэгдэбэ. Хүдөө ажахые ударидалгада ехэ дутуу дунданууд бии байһаар. Эгээл ехэ дутуунь юуб гэхэдэ; хүдөө ажахын ударидахы органууд олон аад, харин колхоз, совхозуудта ажал хүдэлмэриин ямараар ябажа байһанайнь түлөө сэхэ харюусаха, тэндэ бүтэмжэтэй һайн хүдэлмэри эмхидхэхэ организаци областьнуудта үгы байһаар гэжэ шүүмжэлэгдээ. Энэ ехэ зүб.

Мүнөө энэ талаар эрид ехэ хубилалта болохонь. Хүдөө ажахы ударидалгые үндэһөөрнь ондоо болгохоор, шэнэ үеын ехэ эрилтэнүүдтэ хүсэд харюусадаг болгохоор зорилго табигдажа байна. Республикымнай ажалшад эдэ бүхы дурадхалнуудай тон зүб байһыень гүнзэгыгөөр мэдэржэ байһан тухайгаа мэдүүлнэд. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй материалнуудтай танилсажа байхадаа колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд ехэ баясажа байһан тухайгаа бэшэгүүдые редакцида бэшэнэд.

Үнэхөөрөө хүдөө ажахые улам һайнаар ударидадаг болохо тухай асуудал тон зүбөөр табигдаһан байна бшуу. Пленум дээрэ элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд манай республикын хүдөө ажахыда бүрин хамаатай байна ха юм. Абаад үзэхэдэ, республикымнай колхоз, совхозуудта газар баһал ашаг багатайгаар эдлэгдэнэ. Ногоо таһалсажа газар таряалан эрхилхэ гурим манайда тэрэшэлэн дэлгэрэнхэй. Тарилгын нилээд ехэ талмайе овёс, хүхэ һолоомон, элдэб үбһэ ногоон эзэлэнхэй байдаг. Тиихэдэ олохон ажахынууд кукуруза, сахарай свёкло болон бобово ургамалнуудые огто таридаггүй зандаа байһаар. Хориин аймагта кукуруза багааршье таригдана, баян ургаса абажашье бирагданагүй. Теэд энэ талаар аймагай арга боломжонь ехэ байха юм. Бичурын, Мухаршэбэрэй аймагууд шанар һайнтай газараар баян байһан аад, жэлһээ жэлдэ паар ехэ хахалжа, газараа ашаг ехэтэйгээр хэрэглэжэ шададаггүй.

Республикын аймаг бүхэндэ шахуу кукуруза, сахарай свёкло, горох, тэжээлэй бобы таржа, баян ургаса абажа болохо байһан тухай түрүүшүүлэй дүй дүршэл гэршэлнэ. Тус ургамалнуудые элбэг дэлбэгээр ургуулдаг болохын тулада тэдэнэй али бүхы агротехникые эрхим һайнаар шудалха бологдоно. Энэ талаар Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой Михаил Семеновой хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон тракторно-таряан ажалай бригадын гэшүүд муу бэшэ үльгэр жэшээ харуулна. Тэдэнэр неделидээ нэгэ дахин заняти хэжэ, кукуруза, горох болон бусад ургамалнуудые тариха, тариһанай һүүлээр нарин нягтаар харууһалха, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха тухай агротехникын заабаринуудые гүнзэгыгөөр шудалжа байнхай. Иимэ семинар ажахы бүхэндэ, бригада бүхэндэ эмхидхэхэ шухала.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудтай танилсажа байхадаа, тэрэнэй түүхэтэ тогтоолнуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тулада республикымнай колхоз, совхозуудай бодото хэмжээнүүдые хараалжа захалһаниинь ехэ һайшаалтай. Энэ хабарай тарилгада эрхимээр бэлдэхэ, малаа тобир таргаһаар ондо оруулха, нэгэшье толгой гарзалуулхагүй, 1962 ондо хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгэдэ урагшаа ехэ алхам хэхэ гээшэ аймаг бүхэнэй, колхоз, совхоз бүхэнэй нангин уялга мүн.

Социалис хүдөө ажахыгаа эрид түргэн хүгжөөхэ тухай КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ бүхы партийна организацинуудай, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй, профсоюз болон комсомолой арга шадабари, үүсхэл оролдолгые зорюулха шухала гэжэ партимнай заана. Ороoһo таряа, мяха, һү, ноoһo болон хүдөө ажахын али бүхы продуктнуудые улам ехээр абадаг болохын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалшадай үүсхэлые улам бадаруулха, тэдэниие шэн габьяата ажалда зоригжуулха шухала.

Хото, хүдөөгэй олониитэ ажалшад! КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумые шэнэ шэнэ амжалтатайгаар угтая!

УРГАСА 2 ДАХИН ДЭЭШЭЛХЭ

«Муу үрэһэнһөө һайн ургаса абтахагүй», «юу таряа һэмши хожом тэрэнэйл абахаш» гэжэ хэр угһаа хойшо таряаша зон хэлсэдэг байһаниинь элитэ. Үнэхөөрөө ямаршье ургамалай ургаса гол түлэб үрэһэ хүрэнгын шанарһаа, тэрэнэй сортһоол дулдыдадаг бшуу.

Хэрбээ саашадаа пропашной ургамалнуудые ехээр таридаг болоод, тэдэнэйнгээ һүүлдэ шэниисэ һайнаар таряа һаамнай, ургаса бүхыдөө гектарай 3—4 центнерээр дээшэлхэ болоно. Тиихэдэ бүхы ороoһoто тарилгаяа имагтал нютагтаа тааруу эрхим сортын үрэһөөр таряад байхада ургаса баһал 2—3 центнерээр нэмэхэ ушартай. Энээн дээрэһээ харахада газар таряалангай асуудалые зүбөөр шиидхэбэл, ургасыень гектар бүридэ жэлдээ 5—7 центнерээр дээшэлүүлжэ шадаха аргатайбди. Тиигэбэл, манай совхоз жэл соо ороoһo таряанай ургасые 2 дахин шахуу дээшэлүүлэн, 27 мянган центнер таряа нэмэжэ абаха байна ха юм.

Совхоздомнай, аймагай бусадшье ажахынуудта гол түлэб шэниисэ таригдадаг юм. Энэ үнэтэ ургамал бүхы таряалангаймнай 43 процентые эзэлдэг. Тиимэһээ саашадааша шэниисэ ехээр тарижа, һайнаар ургуулхын тула ехэхэн хүдэлмэри хэхэ байнабди. Совхознай бүхы ороoһoто ургамалнуудай, илангаяа шэниисын тарилгые шэлэмэл эрхим сортын, эндээ нютагжаһан сортын үрэһөөр, таридаг болохо зорилготой.

Совхоздо байгша оной хабарай тарилгада хамта 14.688 центнер ороoһoто ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ хаагданхай. Энэмнай хүсэд хүрэхэ. Теэд үрэһэ хүрэнгэ амбаарта хаагдабал хэрэгнай бүтээ, хабарай тарилгада бэлэн болообди гэжэ баталхын аргагүй ха юм. Тэрэ үрэһые һайнаар сэбэрлэжэ, илгажа, тарилгын шанарта хүргэхэ, бэлдэхэ шухала байһаниинь элитэ. Тиимэһээ бидэ намарһаа хойшо, үбэлдөө үрэһэ хүрэнгээ хэдэн дахин наринаар сэбэрлэжэ, һайнаар хадагалаад, үрэһэ шалгаха лабораторидо шалгуулжа, тарилгын шанарта хүргөөбди. Тэрээн сооһоомнай республикын Министрнүүдэй Соведэй баталһан түсэбэй ёһоор 3160 центнерынь сортовой үрэһөөр һэлгэгдэхэ юм.

Газар таряалангай хубаарилгые зүбөөр шэнэдхэн табихын тула нэн түрүүн сортовой үрэһэ тарилгын гуримые хубилгаха гэжэ шиидэлдээ. Энээнһээ урагша манай эндэ гол түлэб хожомшог эдеэшэдэг «Лютесценс-62» сортын шэниисэ таридадаг байһан. Зүгөөр мүнөө пропашной ургамалнуудые ехээр таридаг болоходоо түргэн эртэ, мүн дундуур болзортоо эдеэшэдэг сортын ороoһo таряа элбэгээр ургуулха ушартай болонобди. Юуб гэхэдэ ямар нэгэ пропашной ургамал (тэжээлэй бобы, горох гэхэ мэтэ) таряад, ургасыень хуряажа, газараа намар паар болгон гүнзэгыгөөр хахалжа, жэгдэлхэ шухала. Тиигээд тэндээ хойто хабарынь түргэн, дундуур болзор соо эдеэшэдэг сортын шэниисэ тарихада һайнаар ургаха ха юм. Мүн шэниисынгээ ургаса намар эртэнэг хуряагаад, газарынь гүнзэгыгөөр хахалжа, жэгдэлээд орхихо хэрэгтэй.

Ороoһo таряанай ургасые эрид дээшэлүүлхын тула бүхыдөө эрхим сортын, нютагтаа тааараһан үрэһөөр тарижа, газараа зүбөөр элдүүрилхэ ёһотойбди. Энээн тушаа Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозой механизаторнууд тон һайн үүсхэл гаргаа. Химда сэнтэй ороoһo таряа болон бусад ургамалнуудые элбэгээр абахын тула бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха гээшэ ехэ удха шанартай. Тиимэһээ манай совхозойхид тракторно-таряан ажалай бригадын хүдэлмэриие шэнээр эмхидхэжэ, ажахын тоосоондо оруулха зорилго табинхай.

Д. Шагжиев,
Дэрээнэй совхозой главна агроном.

Баргажан.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заиграйн Онохойн совхозой 1-дэхи отделениин һаалишан Цырен-Доржо Жалсанов КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлтэй малшадаа танилсуулжа байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум Кремлиин Ехэ ордон соо дүрбэдэхи үдэрөө хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлжэ байна.

Заседани дээрэ түрүүлэгшэ байһан **Н. В. Подгорный** КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй, Пленумдэ хабаадажа байһан эрэшүүлэй үмэнэһөө бүхы эхэнэрнүүдые, тэрэ тоодо Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадажа байһан эхэнэрнүүдые уласхоорондын эхэнэрэй үдэртэй дашарамдуулан үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, элүүр энхэ, зол жаргалтай байхыень, ажал хүдэлмэридөө, ажаһуудалдаа амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Үглөөнэй заседани дээрэ «Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шата, хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин зорилгонууд» гэһэн нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлөө.

КПСС-эй Ставрополиин крайкомой нэгэдэхи секретарь **Ф. Д. Кулаков** үгэ абана. Ажал хэрэгые тодорхойгоор шэнжэлжэ, хүдөө ажахыгаа бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ зохистой онол арга зааһан нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые халуунаар һайшаанабди гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха талаар долоон жэлэй даабаринуудһаа гээгдэжэ байһанайнгаа түлөө Росси Федераци шүүмжэлэгдээ һэн. Энэнь Ставрополиин хизаарай партийна организацида бүрин хабаатай юм.

Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада Ставрополиин хизаар түсэбһөө гадуур 26 мянган тонно мяха, 3700 тонно һү, 54 миллион үндэгэ гүрэндэ тушаагаа. Мүн ороохо тарияншье үнгэрһэн жэлнүүдэйхиһээ нилээд ехээр худалдагдаһан байха юм. Гэбэшье бидэнэр ороохо таряа, наран сэсэгнооhо худалдаха талаар гүрэндөө үритэйбди. Хизаарай партийна организаци энэ дутагдалые усадхахын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо. Газараа һайнаар ашаглаха талаар хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүд абтанхай.

Мүнөө жэл таряалангай 30 процентнь кукурузаар эзэлэгдэхэ байна. Сахарай свёкло хоёр дахин, бобово ургамалнууд 5 дахин ехээр таригдаха. Ургаса ехээр үгэдэг намарай таряа тарилга үргэдхэгдэхэ юм.

Хүтэлбэриин онол аргые һайжаруулһанһаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин эмхидхэлэй үрэ дүн дулдыдаха. Бидэнэр энэ Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой дурадхаһан хэмжээ-ябуулгануудые бүрин дэмжэнэбди. Эдэ хэмжээнүүд колхоз, совхозуудай болон районуудай томодхогдоһон манай хизаарта илангаяа шухала удхашанартай юм.

Саашань нүхэр Кулаков хэдэн дурадхалнуудые оруулна. Район хоорондын управленинүүлэй дэргэдэ колхозуудай район хоорондын правлени байгуулаа haa, һайн байгаа гэжэ тэрэ хэлэнэ. Гадна район хоорондын үйлэдбэриин управлениин дэргэдэ ажахын тоосоондо ороһон ажахынуудые байгуулжа, зоһингоо колхоз, совхозуудай хэрэглэмжэнүүдые хангаха дурадхал тэрэ оруулна.

Ставрополиин хизаарай партийна организаци бүхы ажалаад партиин XXII съездын, ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые түргөөр бэелүүлхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүй гээд нүхэр Кулаков үгэеэ дүүргэбэ.

Хара хүрьһэтэ бэшэ зоһиин түбэй районуудай хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институдай ороохото ургамалнуудай селекциин таһагые даагша **В. Е. Писаревтэ** үгэ үгтэнэ.

Манай коллектив газар таряалангаа ногоо тарилсажа эрхилхэ гуримай хойшолонгуудһаа үнөө хүсэд зайсажа шадаагүйшье haa, аллуу энэдүүнүүлэ заһаха шэнэ харгы тэрэ гаранхай гээд тэрэ хөөрөөгөө эхилнэ.

Институдай газар таряалан шэнэ ёһоор ашаглагдадаг болохо, тэрэнэй ехэнхи талмайнь ороохото ургамалнуудаар, кукурузаар, бобово ургамалнуудаар, сахарай свёклоор эзэлэгдэхэ юм. Газар таряалангай, мүн мал ажалайшье һалбаринуудаар шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулагдахаар хараалагдана.

Залуу эрдэмтэдые бэлэдхэхэ гээшэ тон шухала удха шанартай гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Зарим научно-шэнжэлэлгын институдууд нимэ ехэ хүндэтэй нэрые зүүхэ ёһогүй. Юуб гэхэдэ, эдэнэр жэлһээ жэлдэ эхи захагүй туршалганууды ямаршье үрэ дүнгүйгөөр үнгэргэжэ байдаг. Нимэ институдуудта эрдэм ухаан тон муугаар хүгжэдэг. Харин тиихэдэнь лабораторидо шэнжэлэгдэхэ тон шухала асуудалнууд олон байха юм.

Саашань үгэ хэлэгшэ институдуудые элдэб янзын түхеэрэлгэнүүдээр туршалга хэхэ онһожоруулгын зэбсэгүүдээр хангаха асуудал тухай хэлээ. Научна номуудые хэблэхэ талааршье манайда ехэ дутагдалнууд бии.

Совет ороной газар таряалан хүгжөөгшэдэй зэргэдэ байхыемни намда, үнинэй эрдэмтэдэ, залуу коммунистда, зүбшөөгыт гээд тэрэ үгэеэ дүүргэбэ.

Никита Сергеевич Хрущевой элидхэлые бидэнэр ехэ анхаралтайгаар шагнабабди гэжэ КПСС-эй Костромской обкомой нэгэдэхи секретарь **Л. Я. Флорентьев** үгэеэ эхилнэ.

Газар таряалангаа ногоо тарилсажа эрхилхэ гуримай хорото хойшолонгууд манай областьдо илангаяа тодорхойгоор харагдадаг байгаа.

Саашань үгэ хэлэгшэ һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ улам ехээр худалдажа байһан тухайгаа тоо баримтануудаар гэршэлэн харуулна. Гэбэшье мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэлгэ үшөөл бага байна гээд тэрэ шүүмжэлнэ. Энээнэй гол шалтагаан гэхэдэ, тэжээлэй дутагдал болоно. Энээнһээнь боложо, область 1961 ондо мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха талаар ехэ үритэй болоһон байна.

Хүдөө ажахыгаа муугаар эрхилжэ байһанайнгаа түлөө областиин хүтэлбэрилэгшэд хурсаар шүүмжэлэгдээ һэн. Энэ шүүмжэлэлые бидэнэр зүб гэжэ тоолоод, шухала тобшолонуудые хээбди. Газар таряалангаа пропашной гуримаар эрхилжэ, хүдөө ажахыгаа һайнаар хүтэлбэрилдэг боложо, богонихон болзорой туршада шэнэдхэн хубилгахабди.

1962 ондо областиин колхоз, совхозууд 70 мянган гектар талмай дээрэ гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ гурба дахин ехээр кукуруза тариха юм. Мүн сахарай свёкло, горох тарилга ехэ болохо. Нэгэ жэлэй туршада пропашной ургамалнуудые тарилга хоёр дахин ехэ болохо байна. Сэбэр паар ойроойдонь үгы болгожо, ногоо тарилгаяа хорооҗо, ороохото ургамалнуудай тарилгые 63 мянган гектараар үргэдхэхэ.

Хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ асуудал тушаа хэлэхэ зуураа, нүхэр Флорентьев Н. С. Хрущевой элидхэл дотор табигдаһан асуудалнуудые бүрин зүбшөөжэ байһанаа мэдүүлнэ. Район хоорондын совхоз, колхозуудай управленинүүдые байгуулхада хүдөө ажахын үйлэдбэридэ бүри ехэ нүлөөн үгтэхэ юм. Эдэ шэнэ органуудта дүршэлтэй, мэргэжэл һайнтай, үүсхэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэдые табиха шухала. Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ, республикын органууд хүдэлмэриингөө түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, шэнэ ёһоор хүдэлхэ ёһотой: область бүхэндэ ябажа, тэндэхи байдалые гүнзэгыгөөр мэдэхэ, саг соонь туһаламжа хүргэхэ, доройhoo гараһан үүсхэлые эдэбхитэйгээр дэмжэхэ.

Костромской областьдо жэжэ һуурин газарнууд олон гэжэ саашань нүхэр Флорентьев үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Энэ ушар үйлэдбэреэ хүгжөөлгэдэ, хүн зониие ажаһуудалай культурна талаар хангалгада ехэ бэрхэшээлнүүдые үзүүлнэ. Эдэ һуурин газарнуудые томодхохын тулада гүрэнэй туһаламжа хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **С. П. Павлов** үгэ абана. Колхоз, совхозуудта ошожо хүдэлхэ, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень залуушуулда хандажа хэһэн Н. С. Хрущевой, партиин ЦК-гэй уряал манай ороной хүбүүд, басагадай дунда халуунаар угтагдаа гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Н. С. Хрущевой элидхэлэй толилогдоһон дары Москвагай, мүн Москва шадархи комсомолой комитедүүдтэ колхоз, совхозуудта хүдэлхөөр эльгээгты гэһэн гуйлтатай 500-haa олон мэдүүлгэнүүд залуушуулһаа оробо.

Саашань нүхэр Павлов хүдөө ажахыгаа эрид түргөөр хүгжөөн дэбжээхэ талаар хүдэлмэрилдэ, хүбүүд, басагадай хабаадажа байһан тухай хөөрэжэ үгэбэ. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада шэнэ газар ашаглалгада 750 мянган хүн эльгээгдээ. 3,5 миллион залуушуул шэнэ газарай ургаса хуряалгада туһалаа. Мүнөө хүдөөдэ 15 миллион хүбүүд, басагад хүдэлнэ. Тэдэнэй 200 мянганиинь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд юм.

Комсомолшууд болон залуушуул кукуруза ургуулгада, нийтын мал ажал хүгжөөлгэдэ гол анхаралаа хандуулна. Нёдондо комсомол-залуушуулай звенонууд 12,5 миллион гектар кукуруза ургуулаа. Илангаяа Украиныи, Татарай, Молдавиин, Кабардино-Балкариин комсомолой организацинууд шалгараа.

Залуу мэргэжэлтэдые элдэб янзын захиргаанай газараар хубаарилха ябадалые огтолон болюулха шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ шүүмжэлнэ. Залуу агроном, зоотехник, механизатор бүхэн фермэ, бригада, звенодо алагын хоёр жэл хүдэлхэ ёһотой. Тиигээл haa, тэрэ һайн мэргэжэлтэ боложо шадаха байна. Тиихэ зуураа колхоз, совхозуудта хүдэлхөө ерэһэн залуу мэргэжэлтэдтэ туһаламжа хүргэхэ хэрэгтэй. Омско областьдо хүдөө ажахын дээдэ эрдэм олоһон 886 хүн промышленна предприятинуудта, транспорт болон барилга дээрэ хүдэлнэ. Омск городто 42 мэргэжэлтэд наймаалагшадаар, кассирнуудаар, столово болон ресторануудай буфедтэ наймаалагшадаар хүдэлнэ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, гол түлэб областиин колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд залуу мэргэжэлтэдэй эрилтэдэ буруугаар хандана, туһаламжа хүргэнэгүй. Залуушуултай хүдэлжэ шададаггүй хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиха шухала.

Саашань нүхэр Павлов һургуулиин үхибүүдые ажалда дүршүүлхэ талаар, хүдөө ажахын һургуулинуудта залуушуулые шэлэн абалгада байһан дутагдалнууд тухай хэлээ. Таджикистанай зарим һургуулинууд колхоз, совхозуудта гаража, үйлэдбэриин һуралсал хэхэдээ һуратшадые мүнөө үедэ хэрэггүй мэргэжэлдэ һургана. Хүдөө ажахын институдуудта хүдөөгэй залуушуул үсөөн ородог. Жэшээлхэдэ, Москвагай газар эсхэмжэлгын институтда нёдондо жэл хүдөөһөө ерөйдөөл 27 хүн, тиихэдэ городуудһаа 218 хүбүүд, басагад ороһон байна. Иимэ байдалтай саашадаа эбсэжэ болохогүй.

Хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо талаар Пленумэй зүбшэн хэлсэжэ байһан дурадхалнуудые ороной залуушуул халуунаар дэмжэнэ. Юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые түргөөр хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ эдэ дурадхалнууд туһална.

Ороной хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет һүүлэй жэлнүүдтэ ехэхэн хэмжээ-ябуулганууды бэелүүлһэн байна гэжэ КПСС-эй Воронежско обкомой нэгэдэхи секретарь **С. Д. Хитров** хэлэбэ. Парти болбол бүхы арад зоной эдэбхитэй хабаадалгатайгаар колхоз болон совхозуудай материально-техническэ базые бэхижүүлээ, хүдөө ажахын продукцинуудые үйлэдбэрилгэдэ колхозингуудые болон совхозуудай хүдэлмэришэдые материальна талаарнь урмашуулгын ленинскэ ёһо гурим һэргээгээ, колхоз болон совхозуудта мэргэжэлтэдые олоор эльгээгээ. Хүдөө ажахын, наукын болон түрүү дүй дүршэлэй үүргые дээшэлүүлээ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ тухай хэмжээ-ябуулгануудые энэ Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэхэдэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха тухай партиин XXII съездын шиидхэбэриие бэелүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна.

Хүдөө ажахы мүнөө хүрэтэр хүтэлбэри муутай, республиканудта болон областьнуудта хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэхэ тусхай эмхи зургаанай үгы байһан тухай Никита Сергеевич Хрущев тон зүб хэлэнэ. Манай һанахада, хүдөө ажахын продукцинуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ талаар колхозно болон совхозно тусхай захиргаа бии болгохо тухай, хүдөө ажахын органуудай байгуулалта тухай Н. С. Хрущев тон зүб дурадхал оруулна гээд нүхэр Хитров үргэлжэлүүлнэ.

Хүдөө ажахын мүнөө байгаа захиргаануудһаа дурсагдаһан шэнэ органууд ямар онсо илгаатай байхаб гэхэдэ, тэрээнэй хүдэлмэрилэгшэ бүхэн колхоз болон совхозуудай эмхидхэхы ажал хүдэлмэридэ бодотоор хабаадаха байна.

Партиин Центральна Комитет, — гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлнэ,—хүдөө ажахын үйлэдбэриин үндэһэн асуудал— газараа һайнаар ашаглан хэрэглэхэ тушаа ехэ анхарал хандуулба. Атар шэнэ газар хахалха талаар ехэ арга боломжогүй Воронежско областиин эрхэ байдалда энэ хадаа шиидхэхы удха шанартай байха байна. Областиин колхоз болон совхозууд нёдондо жэл ороохото ургамал тарилгые 245 мянган гектараар үргэдхэһэн, ороохото ургамалай ургасые гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 15.9 центнер хуряажа абаһан байна. Тиихэдээ намарай шэниисэ, кукуруза, бобынууд илангаяа ехээр таридаа. Тарилгые зүбөөр хубаарилһанай, газарые һайнаар ашаглаһанай ашаар хахалагдадаг газарай гектар бүхэндэ ороохо тариянай ургаса 1953 ондо дүрбэн центнер байһанаа, 11 центнер хүрэтэр дээшэлһэн байна. Энэ хадаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ яһала этигэмээр баримта боложо үгэнэ.

Партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зуураа,—гээд нүхэр Хитров мэдүүлнэ,—долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор 1965 ондо бэшэ, харин 1962—1963 онуудта колхоз болон совхозуудта ороохо таряа абалга 225 миллион пүүдтэ хүргэхэ зорилго областиин хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй урда областной партийна организаци табиба.

Ойрын хоёр-гурбан жэлэй турша дотор тракторнуудые болон бусад хүдөө ажахын машинануудые олоор гаргаха тухай Н. С. Хрущевой һанамжа дурадхалые бидэнэр һайшаан дэмжэнэбди,—гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлнэ. Областиин совхозуудта эбэртэ бодо малай тоо толгойн улам олошорхотой хамта малай байрануудые барилгада нэмэлтэ мүнгэ зөөри хараалан һомолхо тухай асуудал дахинаа хаража үзэхыень СССР-эй болон РСФСР-эй Госплануудта дурадхаха шухала гээд тоолонобди.

КПСС-эй ЦК-гэй тус Пленум дээрэ хүдөө ажахын хүтэлбэриие һайжаруулха талаар зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа хэмжээ-ябуулганууд, — гээд нүхэр Хитров хэлэнэ,— хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ, совет арадай ажана тэниглэн байдалые саашадань һайжаруулха талаар партиин XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ туһа дүхэм үзүүлхэ байна.

Ургамал таряанай болон малай үбшэниие усадхаха тэмсэлдэ шухала химикадуудые, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ асуудал тушаа химиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй дэргэдэхи Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **В. С. Федоров** тогтон хэлэбэ. Долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор минеральна үтэгжүүлгэнүүд 1958 онойхидо орходоо гурба дахин, ургамалые хамгаалха химическэ зүйлнүүд дүрбэ дахин ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ байна. Үнгэрһэн жэлдэ химикадуудые үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Гэбэшье химическэ шэнэ предприятинуудые барилга удааран нобшорно. Теэд энэ дутагдалые усадхаха арга боломжо бии юм,—гээд нүхэр Федоров мэдүүлнэ. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые болон химикадуудые ямар предприятинуудай ехээр үйлэдбэрилхэ тухай, мүн шэнэ предприятинуудые бариха тухай үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тодорхойлбо. Тиихэдээ хүдөө ажахыда шухала химикадуудые үйлэдбэрилхэ талаар научно-шэнжэлэлгын эмхинүүдэй һониин ажал ябуулжа байһан тухай тэрэ мэдээсэбэ. Энэ ажал ябуулгын үндэһэ һуури дээрэ,—гээд тэрэ үргэлжэлүүлнэ,—аммиак болон мочевинэ үйлэдбэрилхын тула байгаалиин газууд үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна. 1958 ондо имагтал кокс буйлуулжа аммиак үйлэдбэрилдэг байбал, мүнөө жэлдэ байгаалиин газуудые хэрэглэжэ, аммиагай 30 процент үйлэдбэрилэгдэһэн, кокс гаргашалгые багадхаһанай ашаар 20 миллион түхэриг алмагдаһан гээшэ.

Байгаалиин газуудые ашаглалга хадаа экономическа талаараа ехэ олзотой байхаһаа гадна, азотно шэнгэн үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ заводуудые хүдөө нютагуудта бариха арга олгоно. Комитедэй проектнэ институт тиимэ заводой типовой проект зохёонхой.

Шэнгэн үтэгжүүлгэ хатуу шанартай үтэгжүүлгэһээ дутуугүй һайн шанартай байхаhaa гадна, тус хүдэлмэриие бүрин гүйсэд онһожоруулха арга олгоно. Энээнэй ашаар полинуудые үтэгжүүлхэ хүдэлмэри үнэ сэн багатайгаар ябуулагдаха юм.

Тэрэшэлэн мочевинэ гаргаха бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые бии болгохо талаар нилээд ехэ шэнжэлэлгын болон проектнэ хүдэлмэри хэгдээ. Мочевинэ ехээр үйлэдбэрилһэнэй ашаар козеиновэ сабуу гаргахын тула гаргашалагдадаг 700 мянган тонно һүн сэхэ эдеэ хоолдо орохо байна.

Комитедэй научно-шэнжэлэлгын институт мүн лэ концентрированнэ фосфорно үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ зорилгонуудые шиидхээ. Энээнэй ашаар үтэгжүүлгэнүүдые зөөлгын гаргаша эли бодо доошолхо юм. Гадна угаалгада хэрэглэгдэдэг ургамалай болон эдеэ хоолой тоһонуудые химикадуудаар һэлгэгдэхэ, мүн бусад олон продуктнууд абтадаг болохо. Мүн калийна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэ нилээд һайжаруулагдаба.

Гэбэшье химическэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргаха хэрэг ехээр гээгдэнэ. Химическэ индустриие үндэр шатада хүргэхын тула дээрэ дурсагдаһан түхеэрэлгэнүүдые олоор гаргаха яаралтай хэмжээ абаха шухала гээд нүхэр Федоров тэмдэглэнэ.

КПСС-эй Ново-Александровска райкомой (Ставрополиин хизаар) нэгэдэхи секретарь **Я. В. Бичевой** трибунада гараба. Хүдөө ажахын хүтэлбэриие һайжаруулха тухай асуудал тус Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ юу харуулнаб гэхэдэ, экономикын энэ һалбариие саашадань хүгжөөхэ тушаа манай парти эсэшэ сусашагүй ехэ анхарал оролдолго гаргадаг байна бшуу,—гээд тэрэ хэлэнэ. Н. С. Хрущевой удха түгэлдэр элидхэлые сэдьхэлээ ехэ ханангяар шагнабабди. Мүнөө үедэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые һонирхуулжа байһан асуудалнууд тэрэ элидхэл соо тон эли тодоор харуулагдаба. Тэрэшэлэн элидхэл соо хэлэгдэһэн зүйлнүүдые бүхы дээрэнь һайшаанабди.

Хэжэ байһан ажал тухайдаа, мүн хүдөө ажахын хүтэлбэриие һайжаруулха талаар хэдэн һанамжа хэлэхыемни районой партийна организациин коммунистнууд намда даалгаһан юм. Районой дүрбэн колхоздо, гурбан совхоздо бүхы дээрээ 162 мянган гектар газар даалгагдаһан байха юм. Тиихэдээ эбэртэ бодо мал 35 мянган толгой, хонид—100 мянган, гахай—53 мянган толгой болоно. Мүн шубуу олоор үсхэнэбди. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие һайжаруулхын тула партиин райком ехэ оролдолго гаргана. Бүхы колхоз, совхозуудһаа олон һалбаритай ажахынууд болоһон байна. Районоймнай ажахынууд сэбэр паар болюуланхай, ургаса муутай ургамалнуудые багаар таридаг болоо, кукуруза болон сахарай свёклые улам үргэнөөр тарина. Кукуруза, шара будаа, гэршүүхые жэл соо хоёрдохёо таринабди. Тэрэшэлэн гүнзэгы аад, жэгдэлэгдэһэн намарай паар хахалхаар бэлэдхэнэбди. Имагтал дээдэ репродукциин сортовой үрэһөөр таринабди. Агротехникэ һайнаар бэелүүлһэнэй ашаар ороохо таряа үйлэдбэрилгэ жэл соогоо дунда зэргээр 60 процент дээшэлээ. Һүүлэй табан жэлэй турша дотор ороохо тариянай ургаса гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 20,6 центнер хуряагдаһан, кукурузын ургаса гурба дахин дээшэлһэн байна.

Колхозууд болон совхозуудай партийна организацинуудые бэхижүүлхэ, ажахын шиидхэхы газарнуудта коммунистнуудые томилхо тушаа партиин райком саг үргэлжэ анхарал хандуулдаг. Районой коммунистнуудай 70 процентһээ ехэнхинь хүдөө ажахы дээрэ хүдэлнэ.

Нийтын ажахын хүгжэхэтэй хамта хүдөөгэй ажалшадай материальна байдал болон соёл культура эли бодо урган хүгжөө. Һүүлэй жэлнүүдтэ нийтын болон үйлэдбэриин олон байранууд, колхозингуудта болон совхозой хүдэлмэришэдтэ байрын гэрнүүд олоор баригдаһан байха юм. Бүхы колхозууд ажалай мүнгэн түлөөһэндэ орожо, тэрэнь экономико бэхижүүлхэ, колхозингуудай үүсхэл эдэбхи бадаруулха талаар нилээд ехэ туһа дүхэм үзүүлһэн байна.

Район дотор партийна организацинуудай үүсхэлээр һурагшадай бригаданууд анха түрүүн эмхидхэгдээ. Тус бригаданудай гэшүүдэй олонхидынь һургууляа дүүргэмсээрээ колхоз, совхозуудта хүдэлхөөр үлэдэг, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дэргэдэ жагсан ородог, заочно болон үдэшын элдэб янзын һургуулинуудта амжалтатайгаар һурадаг байха юм.

Хабарай тарилгада районой ямараар бэлэдхэжэ байһан тухай хөөрэхэ зуураа, бүхы тракторнууд болон хүдөө ажахын машинанууднай заһабарилагдажа бэлэн болоо, хоёр халаанда хүдэлхэ трактористнууд томилогдоо гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдээсэбэ. Колхоз болон совхозууд хабартаа таригдаха эрхим һайн шанартай үрэһэ хүрэнгөөр гүйсэд хангаданхай, тэрэшэлэн сахарай свёкло болон кукурузын үндэр ургаса ургуулха тусхай звенонууд бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулна.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, тэрэниие бүри дээдэ шатада хүргэхэ талаар мүнөө боложо байгаа Пленумэй шиидхэбэринүүд угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байна, гээд нүхэр Бичевой мэдүүлбэ.

КПСС-эй Приморско крайкомой нэгэдэхи секретарь **В. Е. Чернышев** үгэ хэлэбэ. Район хоорондын, областной болон хизаарай колхоз, совхозуудай управленинүүдые, хүдөө ажахын үйлэдбэриин болон бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ комитедүүдые байгуулга, иимэ управленинүүдтэ парторгануудые томилхо гээшэ айхабтар шухала болоһон хэрэг ха юм.

Манай хизаарта,—гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлнэ,— район хоорондын колхоз, совхозуудай дүрбэн управлени тогтоохоор хараалагданхай. Тэрэшэлэн гахай үсхэбэрилдэг совхозуудай тусхай трестые зандань үлөөхэ гү, али тэрээнэй үндэһэ һуури дээрэ ангай совхозуудай управлени байгуулха шухала дээрэ тоолонобди. Тэрэмнай ангай 13 совхозуудые нэгэдүүлжэ, хизаарай совхоз, колхозуудай управленидэ мэдэлтэй байха юм.

Тарилгын талмайнуудые хубаарилха, мал ажалай тэжээлэй базые бэхижүүлхэ талаар болоһон хубилалтанууд тухай үгэ хэлэгшэ хөөрэбэ. Примориин колхозууд болон совхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ экономическа талаараа нилээд бэхижэһэн, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилдэг, гүрэндэ элбэгээр худалдадаг болоһон байна. Долоон жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй турша дотор тарилгын талмай 87 мянган гектараар үргэдхэгдөө. Колхозууд болон совхозуудта эбэртэ бодо малай тоо толгой 37 процентээр, гахайнууд — 42 процентээр, хонид— 9 процентээр, шубууд—2 дахин олошороо. Мүнөө жэлдэ,— гээд нүхэр Чернышев үргэлжэлүүлнэ, бүхы хахалагдадаг газарай 40 процент дээрэ ороохото ургамалнууд, 16,3 процентдэ кукуруза, соя—22,6 процентдэ, сахарай свёкло, хартаабха болон овощ—23.1 процентдэ таригдаха юм, тиихэдээ пропашной культуранууд хахалагдадаг газарай 60 процентһээ ехэнхи хубииень эзэлхэ гээшэ.

Белогоор баян соятой хамта кукуруза тариха талаар Примориин кукурузашад ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. Жэшээнь, Кировскэ райондо тус арга хэрэглэгдэжэ, соятой холимог кукурузын силосто ороохо ургаса гектар бүхэнһөө 354 центнер хуряагдаһан, тиихэдээ 7184 тэжээлэй единицэ абтаһан байха юм. Мүнөө жэлдэ,— гээд нүхэр Чернышев хэлэбэ,— бидэнэр бүхы колхоз болон совхозуудта соятой холимог кукуруза улам ехээр тариха байнабди. Энээнэй түлөө бүхы ажахынуудтамнай соябын үрэһэ хүрэнгэ гүйсэд бэлэдхэгдэнхэй. Гэбэшье олохон колхоз болон совхозууд кукурузын үшөөл багахан ургаса хуряадаг зандаа. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, зарим хүтэлбэрилэгшэд энэ ургамалда анхаралаа багаар хандуулдаг, агротехникын дүримүүдые хазагайруулдаг, силоснэ комбайнай үсөөн дээрэһээ хуряалга дээрэ ургаса ехээр гээгдэдэг байна. Гэнжэ мөөртэй силоснэ комбайнуудые олоор гаргадаг болохо тушаа ВСНХ болон РСФСР-эй госплан анхаралаа табиха ёһотой. Иимэ комбайнай конструкциие Хабаровска совнархозой мэргэжэлтэд зохёогоо. Ойрын жэлнүүдтэ манай хизаарта атар шэнэ г...
лагдажа эхилхэ, ...
ашаар тарилгын т...
үргэдхэгдэхэ юм. ...
хахалагдадаг газ...
мянган гектар б...
Тэндээ уһалуурин...
үргэдхэхэбди. Зүгы...
үрэ жэмэсэй ажахы...
талаар манай хиза...
га боломжонууд б...
ажахын тус һалб...
үргэдхэхэ талаар ...
партийна организ...
хэмжээнүүдые абаж...
Һүүлэй жэлнүүдтэ ...
дод болон виногр...
таридаг талмай 8 м...
тараар үргэдхэгдэб...
мэс тарихын тула...
бөөнүүдэй үбэр ту...
дые хэрэглэхэ тухай...
Сергеевич Хрущев ...
заарта 1959 ондо е...
хиһан юм. Бидэнэ...
хяаень дүүргэжэ эхи...
Хада гүбөөнүүдэйм...
3 миллион тухай ...
Тэрээнэй хахадтан...
мэс болон виногр...
тарижа болохо юм. ...
үрэ жэмэс тарилг...
лаарнь үргэдхэхэ з...
ди.

Примориин бүхы ...
хизаарай партийна ...
ци партиин XXII с...
хэтэ тогтоолнууд...
КПСС-эй ЦК-гэй ...
мэй шиидхэбэрину...
лүүлхын тула хүсэ...
гамнангүй оролдохо...
гээд нүхэр Черныш...
гэсхэбэ.

Хүдөө ажахын п...
дые ехээр абахын т...
вынхидай тэмсэжэ...
хай партиин Полта...
мой нэгэдэхи секре...
Комяхов үгынгөө ...
рэжэ үгөө. Ороохо...
гаараа ехэ гээгдэ...
найнгаа түлөө об...
КПСС-эй ЦК-гэй ...
Пленум дээрэ шүү...
һэн. Тэрэнэй һүүлэй ...
талмай шэнээр хүб...
жа, ургаса ехэтэй ...
сахарай свёкло, боб...
малнуудай тарилга...
һэн байна. Кукуру...
хын тула хүдөөгэй ...
нүүд оролдожо эхи...
нэй ашаар ороохо...
муу бэшэ ургаса ...
1 миллион гектарһ...
зар дээрэһээ гектар...
нер ороохон хураа...
гаран звено гектар ...
центнер, дээшэшье ...
ороохо абаһан байн...
гэжэ областьмнай ...
80 миллион пүүд ...
даа гэхэ гү, али т...
хи гурбан жэлэйхи...
далдаһан байна.
Һүүлэй арбан жэл...
хураагдаһанһаа е...
даа гээшэ. Мүн г...
hooho, овощ худал...
болзорһоо урид ду...

Тингэбэшье хар...
рилгонуудай бүхы...
хэгдэжэ шададаг...
хэлэгшэ мэдүүлбэ. ...
бүхы газарай гектар...
50 центнер кукурузы...
суглуулха гэһэн ...
дүүргэгдээгүй үлэ...
най үйлэдбэридэ ...
дүршэл нэбтэрүү...
партийна, советскэ...
хүсэд һайнаар ...
партийна болон гү...
рам ёһоотоор сахяа...
болоо гээшэ. Энэ...
haa боложо үнгэр...
гүрэндэ мяха худа...
дүүргэдээгүй. Мүн...
ластной партийна ...
энэ байдалаа зас...
оролдожо байнхай.

Мал ажал дээр...
олон коммунист...
молшууд гаранхай. ...
хоз, совхозуудай б...
нистнүүдай 50—6...
фермэ дээрэ ажал...
юм.

Хүтэлбэри һа...
партийна болон гү...
эрид бэхижүүлхэ ...
лоод байһан тухай ...
мяхов тэмдэглэбэ. ...
хүдөө ажахын хүт...
жаруулха асуудал...
һан КПСС-эй ЦК-...
нум айхабтар ехэ ...
тай. Хүтэлбэрин ...
билгахада бии бол...
равленинүүдтэ ям...
эльгээнээр лэ, т...
үрэ харагдаха бай...
Полтавска обком...
нинүүдтэ хүдэлхөө...
гэжэл шадабари, ...
хэл ехэтэй комму...
хүдөө ажахын дэ...
хүнүүдые, райко...
тарнарай, райгүү...
түрүүлэгшэнэрэй, ...
эмхи зургаануу...
лэгшэдэй дундай...
жа эльгээнэ.

Колхозуудта з...
тэлбэрилгын хү...

(Үргэлжэлэл... нюурт...)

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

...лэл. Эхиниинь ...хи нюурта)

...гохо шухала бай... хэлэгшэ тэмдэглэбэ. ... областьдо колхоз ...бүхы колхознигуудай ...ь гэхэ гү, али 70 хүн ...ай гү, али канцеля... ...мэридэ ажаллана. ...тэдэнэй ажалай тү... бүхы колхознигууд... ...н салин хүлhэнэй ...нтнь түлэгдөө hэн. ...дай захиргаанай, хү... ...н хүнүүдэй тоо хо... ...раа, партийна болон ...органууд тэдэнэй хү... ...арга дүршэлые на... тушаа оролдоно. ...хүдөө ажахын мэр... ...й эдэбхи үүсхэлые ...хэ хэрэгтэ гол анха... ...дуулна.

...ажахын хүтэлбэри ...лха тушаа партиин ...д гэhэн асуудал ...эрэ зүбшэн хэлсэжэ ...бидэнэр КПСС-эй ...а Комитедые бүри... ...эбди гэжэ үгын... ...дэ нүхэр Комяхов

...профсоюзна орга... ...ай бэелүүлхэ шуха... ...хэрэгтэ ВЦСПС-эй ... В. В. Гришин ...үгэ зорюулба. Пар... ...ральна Комитедэй ...м хадаа коммунизм ...хэрэгтэ, ороной эко... ...ашадань хүгжөөхэ, ...ажана байдал улам ...лха хэрэгтэ айхаб... ...лха шанартай байна ...тэмдэглэбэ.

...змын материально... ...үндэhэ hуури бай... ...лго тушаа КПСС- ...ммын гол удхые баримтатайгаар, ...ёhoop хүгжөөн ха... Н. С. Хрущевой элид... ...хүдөө ажахы тушаа ...XXII съездын хараал... ...гонуудые бэелүүлхэ ...арга зам элиршэлэг... ...бэ.

...дотор хэлэгдэhэн ...уд хадаа хүдөө ...ахы үйлэдбэрие на... ...hайжаруулха бодо... ...-ябуулгануудые бэе... ...гоо тарижа газар ...эрхилхэ гуримай ...кошолонгуудые да... ...а, газараа зүбөөр ...хүдөө ажахые саа... ...хүгжөөхэ зорилгонуу... ...лгэдэ парти болон ...ой бүхы хүсые эл... ...н удхатай. Эдэ ду... ...ые бэелүүлээд ...хүдөө ажахын ...ие хүтэлбэрилгэ ...тада үргэлдэжэ, хү... ...ын продуктнуудые ...ай болгохо хэрэгые ...гаар шиидхэлгэдэ ...ушартай.

...ажахын үйлэдбэридэ ...ай үүргын дээшэлжэ ...шаа нүхэр Гришин ...орон доторнай 8270 ...могдоно. 1961 ондо ...удалдан абаhан про... ...й эды шэнээниинь ...бида хүргэнэ гэбэл: тарья—43 процент, ...процент, мяха—39, ...hoho—35, үндэгэ—33 болоно.

...уудта бүхыдөө 6 ...гаран хүдэлмэришэд, ...эд, алба хаагшад ...hүүлэй жэлнүүдтэ ...ахын, бэлэдхэлэй хү... ...эй профессиональ... нилээд үргэдэжэ, ...оо эгээн томо союз ...тэрэ хадаа 9 мил... ...шадые нэгэдхэнэ. ...иитын айхабтар ехэ ...ээ. Тэрэниие хүдөө ...хүгжөөхэ тэмсэлдэ ...сөөрнь элсүүлхэ шу...

...жэлнүүдтэ партийна ...ануудай хүтэлбэ... ...уудай коллективүү... ...ани, фермэ, брига... ...уудай дунда хүдөө ...ргамалнуудай баян ...ллаха, мал ажалай ...дые ехээр абаха ...элгэрүүлхэ талаар ...бага бэшэ хүдэлмэ... байна. Коммунис... ...үлөө, гээгдэгшэдтэ ...хэ гэhэн хүдэлөөн ...та бүри үргэнөөр ...байнхай. Түрүү дүй ...эрүүлхэ, хүдэлмэ... ...ажахын хүтэлбэридэ ...ша, гүрэнэй түсэб, ...уулгануудай дүүр... ...лэниие эмхидхэхэ ...үдөөдэ профсоюзна ...митедүүд hайнаар ...рaa.

...ажахын предприяти... ...сын хүлhэ гурим... ...ал дээрэ гэнэ оhол ...ажалшадай ажа... ...эрилтэнүүдые хан... ...профсоюзна ор... ...уудай ажал-ябуул... ...а hайжараа.

...хамта олохон сов... ...профсоюзна органи... зацинуудай хүдэлмэридэ горьтой дутагдалнууд бии гэжэ нүхэр Гришин зааба. Тэдэнэр үйлэдбэри hайжаруулха, ажалай журам бэхижүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тушаа үшөөл ёhoop нүлөөлжэ шаданагүй.

Н. С. Хрущевой элидхэл дотор хэлэгдэhэн хэмжээ-ябуулганууд хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй профсоюзай үмэнэ ехэнүүд зорилгонуудые табина. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ажал зүбөөр эмхидхэхэ, тэрэнэй түлөөhэ гуримшуулха, хүдөө ажахын продукци абалгые дээшэлүүлгэдэ материальна талаар урмашуулха асуудалнууд ехэхэн удха шанартай.

Мүнөө үедэ совхозуудта ажалай түлөөhэ үтэхэ шэнэ гурим нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Энэ гуримай бэелүүлэгдэжэ эхилhэнэй түрүүшын дүн юу харуулнаб гэхэдэ, ажалай бүтээсэ, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлгэдэ тэрэнэй нүлөөтэй байhаниинь элирнэ. Совхозуудта салин хүлhэ шэнээр түлэхэ гурим хадаа ажалай түсэблэлгые үндэhөөрнь хубилгаха эрилтэ табина.

Колхоз болон совхозуудта хүдэлмэриин үедэ оhол гаргаха ябадалые сараха асуудалнуудта нүхэр Гришин тогтобо. Промышленна предприятинууд олохон ушарта хүдөө ажахын машинануудые бүтээн гаргахадаа, тэрээн дээрэ хүдэлдэг хүнүүдэй аюулда орохотгүй түхеэрэлгэнүүдээр хангаха эрилтые дүүргэдэггүй гэжэ тэрэ түсхайлан тэмдэглэбэ. Ажал дээрэ гэнэ оhолтой тэмсэхэ гуримые баримталха талаар ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалтые дээшэлүүлхэ, энэ талаар хүдөө ажахын машина бүтээдэг предприятинуудта шанга эрилтэ табиха шухала гэбэ.

Хүдөө ажахыда хүдэлдэг хүнүүдэй ажалладаг газарта техническэ талаар хиналта хэхэ ниитэ гурим мүнөө үгы байhаар. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгахада энэ хэрэгые гуримшуулха арга олдохо бэзэ гэжэ hанагдана.

Совхозуудай хүдэлмэришэдэй гэр байра, культурна ажаhуудалые hайжаруулха асуудалда үгэ хэлэгшэ ехэхэн анхарал хандуулба. Совхозуудай бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшадые гэр байраар хангахын түлөө ехэхэн оролдолто гаргаха хэрэгтэй байна. Олохон ажахынуудта hайнаар түхеэрэгдэhэн тосхонууд, олон дабхар гэрнүүд, hайн байратай hургуулинууд, больницанууд бодхоогдожо байнхай. Тиигэбэшье гэр байрын барилга совхозой үйлэдбэриин, тэндэхи хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоогой ургалтаhаа үшөөл гээгдэжэ ябана.

hүүлэй жэлнүүдтэ совхозуудта ниитын эдеэ хоол нилээд hайжаруулагдажа, тэрэнэй туhада хүртэдэг хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай тоо олошороо. Гурба мянга гаран совхозуудта хүдэлмэришэд болон алба хаагшад эдеэ хоолой зүйлые түсэбэй ёhoop хараалагдаhан өөрынь үнэ сэнгээр худалдан абадаг болоо. Гэбэшье олохон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ниитын эдеэ хоол эмхидхэхэ талаар бии байгаа арга боломжонуудаа үшөөл hулаар хэрэглэнэ. Мүнөө болотор 1700 совхоздо столово байхагүй, тэрэнэй барилга хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Россин Федерацида үнгэрэгшэ жэлдэ 808 столово баригдаха аад, бодото дээрээ 342 бүтээгдээ. Ниитын эдеэ хоол hайжаруулха, совхозуудай хүдэлмэришэдые эдеэ хоолой зүйлөөр хангаха тушаа правительствын олгоhон арга боломжонуудые хүсэд хэрэглэхын тула яаралтай хэмжээ абаха шухала.

Совхозуудта ниитын огород бии болгохо, хүдөөгэй ажалшадта медицинскэ туhаламжа хүргэхэ, хүдөөдэ хүмүүжүүлгын, культурно-ниитын хүдэлмэриие hайжаруулха асуудалнуудта нүхэр Гришин тогтобо. Ойрын жэлнүүдтэ совхозуудай гол тосхондо, хэрэгтэй газартань өөhэдын клубтай, библиотекэтэй, кинотой болохо шухала.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ, эдеэ хоолой зүйлые ехээр абадаг болохо гээшэ коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха, орон дотороо материальна болон культурна талаар бүхы юумые элбэг дэлбэг болгохо зорилгые шиидхэлгэтэй нягта холбоотой гээшэ гэжэ нүхэр Гришин үгэеэ түгэсхэлдэ хэлэбэ. Партиин Центральна Комитедэй Пленумэй абаhан шиидхэбэри хүдөө ажахые саашань эрид хүгжөөхэ, манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулха зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ туhалха байhаниинь элитэ.

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгые улам hайжаруулха талаар хэлэгдэhэн hанамжанууд бүхы совет арадаар нэгэн хүн шэнгеэр дэмжэгдэхэ байhаниинь дамжаггүй гэжэ КПСС-эй Амурай обкомой нэгэдэхи секретарь **П. И. Морозов** мэдүүлбэ. Эдэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэдэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилэн абалга нилээдгүй дээшэлхэ байна.

— Амурай партийна организаци, — гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ,—соя ургамалые бүри ехээр тарилгада ехэ анхаралаа хандуулха. Гансахан үнгэрhэн жэл областиин колхоз, совхозууд тэрэнэй тарилгые хахад миллион гектарта хүргөө. Мүн кукурузын тарилгын талмай нилээдгүй үргэдхэгдэhэн байна.

Область дотороо хүдөө ажахын продуктнуудые ямар аргаар ехээр абажа байhан тухайгаа нүхэр Морозов тогтоходоо, соя ургамалые ехээр таридаг болохоор холын хараата зорилгонуудаа хэлэжэ үгэбэ. Колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ехэхэн дутуу дундануудай байhан дээрэhээ энэ ургамалай тон бага ургаса абтана. Тиигэбэшье мүнөө соя ургуулдаг мастернуудай тоо олошоржо байнхай. Гектар бүриhөө 15-hаа 25 центнер хүрэтэр соянай ороohо абадаг хэдэн ажахынууд бии. Мүнөө хаа хаанагүй механизаторнууд түрүүшүүлэй дүй дүршэл шудалжа байнхай.

Соя кукурузатай холижо тарихада аша үрэ ехэтэй байдаг. Эдэ хоёр ургамалнууд шэмэтэ hайн тэжээл бэлдэхэ зорилгонуудые шиидхэхэдэ ехэ туhа хүргэдэг юм.

Соя—юугээршье тэнсэшэгүй үнэтэ бобово ургамал болоно. Тэрэнэй бобынь 40 процент белок, 20 процент тоhо, 25 процент углеводуудтай байдаг. Соянай hолоомонь шанарайнгаа талаар сабшалангай үбhэнhөө дутуугүй юм. Гадна соя ороohото ургамалнуудай тарялангай хүрьhые азодоор хангадат, удаань шэниисэ тарихада hайн. Сортучастогуудай, Амурай хүдөө ажахын туршалгын станциин дүршэл харахада соянай удаа шэниисэ тарихада сэбэр паарта орходоо 1,5—2 дахин ехэ ургаса абтадаг.

Зүгөөр соя тарилга гансал Алас Дурна зүгтэ хэрэглэгдэдэг байhаниинь гэмшэлтэй гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Мүнөө жэл олохон ажахынууд бобын, горохын үрэhэнэй дутагдалтай. Гэбэшье соянай үрэhэн хэрэглэгдэнэтүй.

Ойрын жэлнүүдтэ Амурай областиин колхоз болон совхозууд соянай тарялангые 800 мянган гектарта хүргэхэ, тэрэнэй ороohо абалгые жэлдээ 50 миллион пүүдтэ хүргэхөөр гэжэ хараална. Энээнэй түлөө хахад миллион шахуу гектар шэнэ газар нэмэжэ элдүүрилэгдэхээр хараалагдана. Тиихэдэ хэдэн целиннэ шэнэ совхозуудые байгуулха хэрэгтэй. Зүгөөр шэнэ газар элдүүрилхэдэ гаргагдаhан гаргаша жэлэй туршада соянай тарилгаар харюулагдаха.

Алас Дурна зүгэй эрхэ байдалда хэрэгтэй хүдөө ажахын машина саашадаа улам ехээр гаргадаг болохо хүдэлмэриие шангадхаха шухала. Минеральна үтэгжүүлгэ, гэр байра барилгаар туhаламжа үзүүлэгдэхэ ёhoтой. Уhанай үерhөө областиие хамгаалха талаар хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэй. Тэрэниие Зее гол дээрэ гидроэлектростанци барижа усадхажа болохо. СССР-эй Госплан Зеескэ гидроэлектростанциин барилгые эхилхын тулада мүнгэ hомолхо бэзэ гэжэ гуйнабди.

Манай орондо коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ Сибириин ехэ үүргэ дүүргэхэ байhанда илангаяа ехэ баяртайбди гэжэ Красноярска хизаарай крайкомой нэгэдэхи секретарь **А. А. Кокорев** хэлэбэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые амжалтатайгаар хүгжөөхэ хэрэгтэ Красноярска хизаарай газарай баялиг, сагай уларил тон тааламжатай юм.

Долоон жэлэй түсэбэй гурбан жэл соо хизаарай колхоз болон совхозууд мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, бэлэдхэлые нилээдгүй ехэдхээ. Энэ үе соо мяха 30 процентээр, hү—1,5, үндэгэ—2 дахин, hooho—33 процентээр ехэ болоо.

Гэбэшье хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүсые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудта байhан ехэ дутагдалнууд тойбо татана. Олохон ажахынуудта газарай баялиг муугаар ашаглагдана, ехэхэн хубинь нэгэ ба олон жэлэй үбhэ ногоогоор, овёс болон бусад үнэ сэнгүй ургамалнуудаар эзэлэгдэнхэй.

Хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэридөө хэрэглэн, дутагдалнуудаа түргөөр усадхажа, 1962 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха хэмжээнүүдые бэелүүлнэ.

Ороohо таряа үйлэдбэрилгэдэ партийна организаци саашадаа илангаяа ехэ анхарал хандуулха юм. Хизаарай колхоз болон совхозууд 1962 оной тарилгада 1750 мянган гектар гэхэ гү, али 1961 онойхидо орходоо 423 мянган гектар ехэ газар бэлдээ. Ажахы бүхэн үрэhэ хүрэнгөөр хүсэд хангагданхай, трактор, плугууд, сеялкэ, культиваторнууд бүрин заhабарилагдаа.

Хартаабха, овощ, сахарай свёкло, кукуруза, ороohото болон бобово ургамалнуудые үйлэдбэрилдэг оньhожоруулагдаhан 7 мянган звенонууд колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэбэ. Тиихэдэ 15 мянган механизаторнууд хүдөө ажахын ургамалнуудые тариха түрүү дүй дүршэлдэ hургагдаа. Уhалагдадаг газарнуудые зүбөөр хэрэглэхэ талаар хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаба. Совхозууд болон «Сельхозтехникын» районой отделенинүүдтэ, техникумүүд, ВУЗ-уудта, промышленна предприятинууд, механизированнэ училищинуудта комбайнернууд, тракторисгнууд бэлэдхэглэжэ байнхай. Эндэ хамта дээрээ 10 мянга гаран хүн hурана.

Саашань нүхэр **Кокорев** фермэнүүдтэхи хүндэ ажалые оньhожоруулха, тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэхэ асуудалнуудта тогтоо.

Хүдөө ажахые hайжаруулха талаар hүүлэй жэлнүүдтэ партиин бэелүүлжэ байhан хэмжээ-ябуулганууд сэгнэшэгүй hайн үрэ дүнгүүдые харуулба гэжэ Украинын компартиин Одесскэ обкомой секретарь **М. И. Синицин** хэлэбэ. Энэ манай областиин жэшээ дээрэшье харагдана. Гүрэндэ таряа, мал ажалай продуктнууд ехээр худалдагдана, шубуу, гахай, эбэртэ бодо малай тоо толгой олошороо. Ороohо таряа абалга жэлhээ жэлдэ ехэ болоно.

Одессын областной партийна организаци, бүхы ажалшад саашадаа хүдөө ажахытаа эрид хүгжөөхын тула бүхы хүсэ шадалаа гамнахагүй.

Энээгээр заседани хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Мартын 9-дэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

1962 оной мартын 18-да СССР-эй Верховно Советдэ hунгалта

Арадай кандидадууд

КУКУРУЗЫН СОЛО ДУУДАГША

Заримдаа ой ухаанда хадуугдаагүй ямар нэгэн ушар хүнэй сэдьхэлые баярлуулдаг ха юм. Эгээл иимэ ушар нэгэтэ тохёолдоо hэн... Алтай Дунгын адагта ашаанай «ЗИС» автомашина ерэжэ зогсобо. Хүүзэб соонь дамбагар саарhан мэшээгүүдэй дүүрэтэр обоолоотой байхыень харахадаа:

—Юугээ асарбабши,—гээд Радна Доржиевич жолоошонhoo асуугаадхина. Тиихэдэнь:



—Алтан ааб даа, ондоо юун байхаб,—гээд жолоошон Радна Доржиевич Гонсорунов тэрэшэ хараад минэд гэбэ.

Алтан! Үнэндөө жолоошон иигэжэ хэлэхэдээ дүтэрхы юумэ хэлэhэн, кукурузые алтантай сасуулhан байгаа ха юм. Теэд энэ «алтан хүлэгые» хэдэн жэлэй туршада жолоодожо, зондо ашатай туhатай юумэ хэхэб гэжэ Радна Гонсоруновай hанаанданшье ороогүй hэн. Үнөөхи саарhан мэшээгүүд соohoo монсогорхон шара ороohонуудай харагдахада:

—Энэмнай кукуруза гээшэл даа,—гээд автомашинын жолоошон хэлэбэ:—Би Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ Румынида ябахадаа кукурузын ургажа байхые хараhан хүм. Шугы бургааhандал үндэрөөр ургадаг байгаа бэлэй...

Тэрэ хабар Алтай Дунгыда кукуруза тариглаба. «Энэ ургамал манай эндэ ургаха аал» гэжэ этигээгүй хүнүүд олон байhан юм. Теэд намар болоходо кукурузын таригдаhан полинуудhaa га бүриин 200 центнер ургасын абтахада тиимэ хүнүүдэй hаналшье хубилжа, кукурузада этигэдэг болоо hэн. Тэрэнэй хойто жэлдэ үшөө ехэ ургаса хуряагдаа. Кукурузын ехээр абтахада Дунгын адагай силосэй хэдэн нүхэнүүд ногоон эшэ набшаhaар дүүрэнхэй, үнеэд шэмэтэ тэжээлээр хангагдажа, hү hаалинь дээшэлжэ эхилээ бэлэй.

1959 он... Кударын кукурузашад Базар Бадмацыренович Галданов, Николай Иннокентьевич Дампилов гэгшэд гектар бүриин мянга-мянга гаран центнер кукурузын набша намаа ургуулха, республика дотороо суурхаба. Тиихэдэнь Радна Гонсорунов гээгдэжэ ябаhандаа ехэшье урмаа хухараагүй: «Үрэжэлтэй hайн газар шэлэжэ абаад, оролдосотой hайнаар ажаллабал, тэдээндэ булигдахагүйбди» гэжэ сэхэ бодоhон юм. Тэрэнhээ хойшо Радна Доржиевич полиин «хатанай» ёhотойл эзэниинь болоhон байна.

Кукурузын таригдажа, үндэр болоод байхада Радна Доржиевич ургасыень харууhалжа эхилhэн, түрүүн борнойлhон юм. Энэ үедэ үшөө ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Юуб гэхэдэ, ган гасуур байжа, полинуудтань хорхой шумуулнууд бии боложо, кукурузын ургасые гэмтээжэ эхилээ hэн. Тиихэдэнь хоро сасагдажа, хорхой үгы хэгдэhэн байха юм. Ургаса харууhалгын үедэ звеногойхид зуурууд хоорондын элдүүрилгэ хоёр тала руунь хэжэ, газарайнгаа хүрьhэ шорой зөөлэрүүлhэн, буртаг үбhэнhөөнь сэбэрлэhэн юм. Мүн зунай сагта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа, полиинь зарим хуби насосоор уhалагдаhан байгаа.

«Кукурузые харууhалаагүйдэ баян ургаса абтахагүй» гэлсэдэг ха юм. Эгээл тиигэжэ кукурузашадай оролдосотойгоор ажаллаhан дээрэhээ полиин «хатан» дүрбэн метр үндэр болотороо ургаhан юм.

Шугы бургааhандал үндэрөөр ургаhан кукурузынгаа дунда Радна Гонсорунов ороод байхадаа Алтай Дунгыдаа анха түрүүн кукурузын үрэhэнэй асарагдаад байхые hанаандаа оруулна. Хэдэн жэлэй туршада ажаллаад, гектар бүриин мянган центнер кукуруза ургуулдаг болоод байхадаа кукурузые ёhoopoo «алтан» байна гэжэ ойлгоо.

1961 ондо Радна Гонсорунов гектар бүриин 920 центнер, зарим участогуудhaa мянган центнер ургаса абаhан байгаа. Олон жэлдэ ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болоhон кукурузашан-механизатор Радна Доржиевич Гонсоруновые Бурядаймнай зон бүлта мэдэхэ болонхой. Ажалай ехэ амжалта туйлаhанайнгаа ашада Новосибирскдэ болоhон Сибириин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хоёр дахин хабаадалсаhан, нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгые анхаралтайгаар шагнаhан, өөрөөшье тэндэ үгэ хэлэhэн байха юм.

Радна Доржиевичын габьяа юуб гэхэдэ, энэмнай кукуруза ургуулха бүхы хүдэлмэриие оньhожоруулжа шадаа бшуу. Ороной түрүү механизаторнууд Александр Гиталов, Николай Мануковский гэгшэдэй жэшээгээр ажаллажа, республика соогоо эгээл үнэ сэн багатай шэмэтэ тэжээл бэлдэнэ.

Баатар ажалаараа баян ургаса туйлажа, Бурят орон дотороо эрхимлэжэ, кукурузын хүндые үргэбэ. Теэд гансаараа баян ургаса абаад байхам гэжэ бододоггүй, харин мэдэхэ шадахаяа нүхэдтөө хөөрэжэ, харуулжа үгэдэг заншалтай. Аймагайнгаа кукурузашадта туhалхаhаа гадна, республикын Министрнүүдэй Советэй даалгабаряар бусад аймагуудаар ябажа, кукурузашадай ажал шалгадаг, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг. Мүнөө жэлдэ тэрэ Читын суута кукурузашан Алексей Лисичниковые социалис мүрысөөндэ уриба. Иигээд байхадаа Радна Доржиевич Гонсоруновые ёhотойл кукурузын соло дуудагша гэжэ нэрлэхэдэ зохихо байна.

Бурядайнгаа зоной дунда алдар нэрээрээ суурхаhан кукурузашан Радна Доржиевич Гонсорунов СССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй. Ажалша бэрхэ энэ нүхэрэйнгөө түлөө дуугаа үгэе.

Н. ШИХАНОВ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА hҮ hААЛГА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

Республикымнай колхоз, совхозуудай hаалиин фермэнүүдэй малшадай хэhэн хүдэлмэриин хоёр hарын дүн эндэ толилогдобо. Энэ жэлдэ республикамнай хамта 87,2 мянган тонно hү гүрэндэ худалдаха гэхэ гү, али нёдондонойхиhoo 15,8 мянган тонноор ехэ hү тушааха зорилготой байгаа. Энээгүүр бодоходо колхоз, совхоз, аймаг бүхэн hү абалга, худалдалгые үнгэрhэн жэлэйхиhээ 22 процентээр дээшэлүүлхэ уялгатай.

1962 оной мартын 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Бүхыдөө hаагдаhаниинь (нёдондонойхитой сасуулхада процентээр)		Үнеэн бүридэ hаагдаhаниинь (килограмаар)		Гүрэндэ худалдагдаhаниинь (процентээр)	
	хоёр hарын туршада	тэрэ тоодо февральда	хоёр hарын туршада	тэрэ тоодо февральда	кварталай түсэбэй дүүргэлтэ	Нёдондонойхитой сасуулхада
Байкало-Кударын	122	121	159	90	49	111
Баргажанай	106	110	89	51	36	112
Бичурын	99,3	99	198	103	48	102
Зэдын	96	100	142	74	57	97
Яруунын	104	110	113	62	40	92
Заиграйн	98	103	174	98	50	89
Закаменай	92	96	57	32	45	84
Кабанскын	124	121,6	220	120	53	102
Кяхтын	74	71	138	71	42	71
Мухаршэбэрэй	88	100	159	85	51	83
Прибайкалиин	92	91	202	109	44	95
Сэлэнгын	98	100	198	100	52	89
Тарбагатайн	93	95	202	104	57	91
Түнхэнэй	146	140,5	177	96	58	121
Хориин	95	100	103	58	45	102
Баунтын	139	173.6	122	86	77	2 дахин
Хойто-Байгалай	—	—	—	—	75	176
Ахын	94	85	8	3	122	202
Советскэ	121	154,5	277	142	63	161

Үнгэрhэн хоёр hарын дүн дээрэhээ харахада илангаяа Түнхэнэй аймагай колхозууд, Саянай совхоз табиhан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Тус аймагайхид hү hаалгаяа нёдондоной энэ үеынхиhөө 46 процентээр, гүрэндэ тушаалгаяа 21 процентээр ехэдхээ. Байкало-Кударын аймагай совхозууд хоёр hарын туршада hү hаалгые 22, гүрэндэ тушаалгые 11 процентээр дээшэлүүлээ. Тиихэдэ Кабанскын совхозууд нёдондокойхиhoo 11 процентээр ехэ hү абаа. Тиигэбэшье гүрэндэ худалдаhаниинь тооложо үзэхэдэ тон бирагүй, оройдоол хоёр процентээр ехэ болоно. Ушарынь юуб гэхэдэ: тус аймагайхид hаагдаhан hүеэ гамгүйгөөр тугалнуудта уулгаа. Мүн элдэб хэрэгтэ гаргашалаа бшуу.

Баргажанай аймагай колхоз, совхозуудай хүдэлмэриие харахада үнгэрhэн hарануудта hү hаалгые 6 процентээр, гүрэндэ худалдалгые 12 процентээр ехэдхэhэн байха юм. Энээнтэй хамта Советскэ районой hуралсалай-туршалгын ажахынуудай hаалишад, малшадай муу бэшээр ажаллаhыень тэмдэглэхээр. Эндэхид hү абалгые 21 процентээр, гүрэндэ худалдалгые 61 процентээр дээшэлүүлээ. Тиихэдэ Бурядай хүдөө ажахын институдай hуралсалай ажахынууд, республикын Хүдөө ажахын министерствын Иволгын ажахы үдэр бүри Улан-Удэ городой ажалшадта 10 гара мянган литр hү худалдана. Мүн энэ жэлдэ Баунтын аймагай колхозууд, совнархозой загаhа баридаг колхозууд гүрэндэ hү тушаалга, худалдалгаяа нилээд дээшэлүүлбэ.

Гэбэшье hү hаалга, гүрэндэ худалдалгаар республикамнай гээгдэжэ ябана. Республикымнай колхоз, совхозууд энэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхын тулада hү абалга, гүрэндэ тушаалгые 1961 онойхиhoo 22 процентээр дээшэлүүлхэ ёhoтой байгаа. Иимэ арга боломжо хаа хээнагүй байгаашье гээшэ. Теэд зарим аймагуудай, колхоз болон совхозуудай hүнэй-товарна фермэнүүдэй ажалаа муугаар эмхидхэhэн, hаалишад, малшадай дунда эмхидхэлэй-политическэ хүдэлмэриин hулаар ябуулагдаhан дээрэhээ hүн багаар hаагдана. Тиихэдэ олохон фермэнүүдтэ үбhэ тэжээлынь гамгүйгөөр гаргашалагдаhан. Эдээнhээ уламжалан үнгэрhэн январь hара соо нёдондоной энэ үеынхиhөө бага hүн hаагдаа. Гадна февраль hарадашье hү hаалга, гүрэндэ тушаалга оройдоол 7,5 процентээр дээшэлhэн байха юм. Бүхы дээрэнь абажа харахада, республикымнай колхоз, совхозууд үнгэрhэн хоёр hарын туршада нёдондонойхиhoo 214 тонноор бага hү тушааhан болоно.

Ажалай муугаар эмхидхэгдэhэн дээрэhээ энэ оной түрүүшын кварталда hү худалдаха түсэб оройдоол 49 процентээр дүүргэгдэhэн. Республика доторнай энэ үе соо үнеэн бүриhөө арайхан 139 литр hүн hаагдаа. Тиихэдэ нёдондо жэлдэ 152 литр hүн hаагдаhан байгаа бшуу. Байгша оной февраль hарада республикымнай олонхи ажахынууд hү hааляа дээшэлүүлхэ байгаад, бирагүй үрэ дүн туйлаба. Жэшээлхэдэ, hү haaxa, гүрэндэ тушааха уялгаяа Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Закаменай, Прибайкалиин, Тарбагатайн, Сэлэнгын аймагууд хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байнхай. Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Бичурын аймагуудай бусад ажахынуудые шалгажа үзэхэдэ, hү hаалга дээшэлүүлхэ талаар горьтой тэмсэл хэгдэдэггүй, hаалиин фермэнүүдээр ажалай гурим наринаар сахигдадаггүй байба. Тиигэжэ эдэ аймагуудай ажахынууд hү hаалгаяа нёдондонойхиhoo нилээд доошолуулба.

Энээнтэй хамта Бичурын, Охин Булагай, «Эрдэм» совхозуудта ажалынь хангалтагүй. Үбhэ тэжээлэй байгаашье haa, hаалиин үнеэд саг соогоо эдеэлүүлэгдэдэггүй, уhалагдадаггүй байгаа. Мүн бүдүүн тэжээл буилуулха, hолоомо хэршэжэ, амталжа үнеэдтэ эдюулхэ талаар бага хүдэлмэри ябуулагдана. Гурил талханай зүйл үнеэдтэ уhанда худхагдажа, эhээгдэжэ уулгагдаха байгаад, мнил үгэнэ. hаалишад, малшадай дунда социалис мүрысөө hулаар эмхидхэгдэнэ. Энээниие партийна, профсоюзна организацинууд хайша хэрэгээр хүтэлбэрилдэг байба.

Республикымнай колхоз, совхозууд энэ жэлэй март hараhаа үнеэдэйнгээ hү шэмые дээшэлүүлхэ аргатайшье гээшэ. Тиимэhээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд бии байhан арга боломжонуудаа хэрэглэхын тулада зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

25 жэлэй урда тээ...

1935 ондо манай республикын залуушуулай дунда Улан-Удэһээ аяар холын Москва хүрэтэр санаар аяншалха хүсэл зориг түрэһэн юм. Энэ гайхамшагта аяншалгадаа санаша басагад хоёр жэл шахуу бэлдэһэн байна. Тэдэнэр велосипедээр, ябагааршье аяншалгануудые хэжэ, бэеэ һорижо, яһала шадамар болоһон бэлэй. 1936 ондо, холын аяншалгада бэлэдхэлэй шиидхэхы жэл, комсомол басагад түрүүшынхеэ 500 километр санаар ябаһан, удаань һара үнгэрөөд байхада республикын аймагуудаар 850 километр аяншалһан юм.

1936 оной октябриин 21-дэ шэн зоригтой комсомол басагад холын харгы замда мордоо. Хэд гээшэб эдэмнай? Колхозой тэшүүн Мария Хахалова, театрально-хүгжэмэй училищиин һурагша Елизавета Константинова, физкультурын инструктор Вера Любимская, паровозо-вагонно заводой инструментальна цехын слесарь Софья Тыхеева гэгшэд байһан юм. Эдэ басагад оройдоол 19 наһатай, тэдэнэй эгээ залуунь—Мария Хахалова 17 наһатай байгаа.

Холын аян замда тэдэнэр айхабтар ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ушараа һэн. Түрүүшынтээ 1000 километрые ябагаар гаталжа, Нижнеудинск городһоо санаар ябаһан юм.

Эрхүү, Красноярск, Новосибирск... Санаша басагад шуурган дундуур тэгүүлэн, урагшаал дабшажа ябабад. Хасар шэмхэмэ хорон жабар, саһан шуурган тэдээндэ ехэхэн тойбо татаһан байха. Барабинска талые дабахань бүришье хүндэ байгаа. Тэдэнэр Барабинскһаа январиин хоёрто гараһан юм. Энэ шэмэрүүн хүйтэн үдэр поезднууд тогтоһон, айхабтар ехэ шуурган һалхин болохоор хүлеэгдэжэ байгаа. Аян замдань иимэ хатуу шэрүүн хүйтэн юрэдөө ушараатүй һэн. Гэбэшье зориг түгэлдэр басагад урагшаа эрид шууд дабшаһаар, аян замаа хорооһоор лэ ябаа.

Бурят ороной баатар басагадай Тюмень городто дүтэлжэ ябахада «Известия» газетын тусхай корреспондент иимэ удхатай телеграмма Москвада эльгээһэн гэхэ: «Уралай саанахи уужам тала дайдаар айхабтар шанга һалхи, шуурган боложо байна. Морёор ашаа шэрэгшэд, шофернууд тосхонһоо гарахаһаа түбэгшөөнэ. Хүйтэн халууниие яһала үзэһэн шофернууд, бараа шэрэгшэдшье энэ һалхи хагсуутай бууралхые хүлеэжэ, һайса түлигдэһэн дулаан гэрнүүд соогоо һууна. Тиихэдэ Улан-Удэһээ Москва хүрэтэр хүн амитанда дуулдаагүй холын аян замые санаар гаталжа ябаһан бурят арадай гайхамшат зоригтой басагад—Мария Хахалова, Надежда Сункуева, Софья Тыхеева, Елизавета Константинова, Вера Любимская гэгшэд аяншалгаяа үргэлжэлһөөр».

Бэрхэшээлнүүдые дабажа гараһан басагадые Тюмень городто үнэн зүрхэнэй уулзалга хүлеэжэ байба. Тэдэниие залуушуул, илангаяа солдадууд, сержантнууд, командирнууд ба тэдэнэй һамтад хүлеэжэ байһан юм.

Н-скэ частиин командовани эрэлхэг басагадта армейскэ дэгэлнүүдые бэлэглээ һэн. Тюмень городто тэдэниие ехэ хүндэлһэн, Улан-Удэ—Москва тэһэн аяншалгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула али болохо туһаламжа үзүүлһэн байна.

Уралай буурал хаданууды дабаха гээшэ басагадта хүндэхэн байһан юм. Гэбэшье манай санашад аһан шадалаа зангидан, урагшаал дабшаһаар ябаа һэн. Городууд, тосхонууд үнгэржэл байба. Эхэ оронойнмай, түрэл партиимнай энэрхы һайхан анхарал комсомол басагадые зоригжуулдаг байгаа. Улан-Удын Ленинэй үйлсэдэ олон янзын үнгэтэй электрын галаар шэмэглэгдэһэн манай ороной карта үлгөөтэй байгша һэн. Тэрээн дээрэ басагадай гаталһан аян зам тэмдэглэгдэдэг байгаа.



Михаил Иванович Калинин Хахаловада «Хүндэлэлэй тэмдэг» буулгагдаһан зураг). магтаалта табанай нэгэн—Мария орден барюулжа байна. (1937 ондо

Бурят арадай басагадай аяншалжа гараһан хизаарнууд, областьнуудай газетэнүүд тэдэнэй баатаршалгые тодорхой һайнаар бэшэдэг байһан юм. Үргэн уужам Эхэ ороноймнай холын, дүтыншье городууд, тосхонуудһаа, олон ондоо мэргэжэлтэй хүнүүдһээ амаршалгын бэшэгүүд, телеграммануудабтадаг һэн. Тэдэниие СССР-эй СНК-гэй физкультура, спортые эрхилдэг совет, ВЛКСМ-эй ЦК амаршалһан юм.

Энэ аяншалгада хабаадагша, мүнөө Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай проректор Софья Тыхеева иигэжэ хөөрэнэ: «Чувашиин республикада болоһон уулзалга эли тодоор һанагдана. Водокатов гэжэ деревнидэ маанадые эгээл хүндэтэй айлшад дээрэ тооложо, ехэ һайханаар уттаһан юм. Пионернүүдэй барабан, горнын дуун доро энэ тосхондо ороо һэмди. Тэндэхи арад зоной ёһо туримаар һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн мори, шаргада һууһан үбгэд, хүгшэд, үхибүүд маанадые үдэшэжэ ябаа һэн. Энэ баяр ёһололой уулзалтада хабаадагшад амаршалгын лозунгнуудаар шэмэглэгдэһэн талмайда суглараа. Угтаһан хүн бүхэн маанадые амаршалха зуураа, холынгоо аян замые жаргалтай һайханаар түгэсхэхые хүсэһэн юм».

Москвада дүтэлхэ бүреэ басагад улам зоригжолтой, шадал шэнээ нэмэһэн шэнги болоо һэн. Аяншалтынгаа һүүлшын үдэрнүүдтэ сана, хоол хүнэһээ үргэлэнхэй, шабар уһан соогуур ябагаар ябаһан юм. Тиигэжэ 93 хоног соо 6045 километр ябагаар, санаар ябажа, Москвагай «Динамо» стадиондо 1937 оной мартын 6-да хүрөө һэн. Иимэ шэн зоригтой, баатар эхэнэрнүүдые Эхэ ороной хүмүүжүүлһэн байна.

Бурядай табан санашад бүхы орон соогуураа ленинскэ национальна политикын илалта түгэс Улаан тугые үргэжэ ябаһан, бүмбэрсэг дэлхэйн ажалшан түмэндэ совет эхэнэрэй шэнжэ шанарые, эрэлхэг зоригыень эли тодоор харуулаа. Эдэ табан басагад холын аяншалта гаталхадаа дэлхэй дээрэ спортивна шэнэ рекорд тогтооһон байна.

Парти, правительство Улан-Удэ—Москва гэһэн аяншалгада хабаадагшадай шэн зориг, һайхан сэдьхэлые үндэрөөр сэгнэжэ, тэдэниие «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнаһан юм.

Тэрэ гэһээр 25 жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо манай орон танигдашагүйгөөр хүгжэн хубилаа. Мүнөө совет араднай үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулгада шармайн оронхой. Үнгэрэгшэ 25 жэл соо шэнэ спортивна залуу үетэн урган гараа. Бурядай залуушуул эрэлхэг бэрхэ санашадайнгаа алдарта һайхан заншалые арьбадхажа, нарин нангинаар хадагалжа, һанажа байдаг. Алас Дурна зүгэй санашадай дунда манай санашад түрүү зэргэдэ ябана. «Спартак» бүлгэмэй санашад Сибирь, Алас Дурна зүгэй санашадай энэ жэлэй мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. РСФСР-эй арадуудай үнгэрэгшэ үбэлэй спартакиадада Бурядай санашад мүн лэ амжалта туйлаа. РСФСР-эй суглуулагдамал командада манай спортын мастернууд Олег Харитонов, нэгэдэхи разрядай Спиридон Бурдуковский гэгшэд ороно. Энэ жэлэй январь һарада Улан-Баторто болоһон уулзалтада манай спортсменүүд урдынхидаал адли илажа гараһан юм. Эдэ жэшээ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, манай республикада санашадай спортын жэлһээ жэлдэ урган хүгжэжэ байһые харуулна.

Б. Санданов,
республикын хэблэлэй, радио, телевидениин спортын секциин түрүүлэгшэ.

Жолоошод

Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон 2-дохи АТК-гэй автомашина жолоодогшод социалис мүрысөөнэй январь һарын дүнгүүдээр ашаа шэрэхэ даабаряа холо үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Мүн февраль соо һайнаар ажаллаа.

Ашаа шэрэхэ даабаряа 151 процент дүүргэһэн нүхэр Гладашеевай даадаг 1-дэхи колоннынхид түрүү һууридa гараад, тэрэнээ алдахагүйн тула эршэмтэй һайнаар ажаллана. 2-дохи колонный жолоошод, 3-дахи колонныхид даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг.

8—9 мянган тонно-километр ябахын оронд 15 мянгада хүргэһэн жолоошод эндэ олон. Жэшээлхэдэ, В. Степанов, М. Порпачевский, А. Бохач болон бусад даабаряа 150—180 процент дүүргэдэг.

Гадна тус конторынхид шефтээ абаһан «Родина» колхоздо һайн туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Колхозой автомашинануудта хэрэглэгдэхэ моторнуудые һаяхан эльгээгээ, воскресник эмхидхэжэ, малай фермэнүүдтэ тэжээл зөөжэ үгөө.

В. Ванчиков.

Кяхта.

ТАХЯА БҮРИҺӨӨ 110 ҮНДЭГЭН

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые ажалай амжалтаар угтаха зорилго урдаа табиһан Агафья Третьякова һайн амжалтатай. Энэмнай Кабанскын совхоздо хэдэн жэлэй туршада шубуушанаар ажаллажа ябадаг. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ даажа абаһан тахянуудһаа 132 мянган үндэгэ суглуулһан юм. Энэнь тахяа бүриһөө 110 үндэгэ абаһан болоно бшуу.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ Агафья Третьякова улам ехэ амжалта туйлаха зорилготой. Байгша ондо тэрэ 165 мянган үндэгэ суглуулха гү, али тахяа бүриһөө 120 үндэгэ абахаар эрмэлзэнэ. Мүнөө үдэр бүри 1000 үндэгэ суглуулна. Ганса январьда суглуулһан үндэгэниинь 12 мянга болоо.

Б. Галзутов.

Һайн жэшээ

Улан-Удын дружиннигуудай слет болоо. Тэрээндэ һайн дуранай дружинын гэшүүд, командирнуудынь, участок, районно штабуудай начальнигууд, партиин горком, райкомуудай болон партийна организацинуудай секретарьнууд, городой, районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа. Суглараагшад «КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүд, ниитын организацинуудай зорилгонууд» гэһэн городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Минеевэй элидхэл зүбшөө.

Һүүлэй үедэ партиин горком, Улан-Удэ городой райкомууд, городой болон районуудай гүйсэдхэхы комитедүүд олониитын журам сахилгада ажалшадые олоор хабаадуулха талаар нилээд хүдэлмэри хээ. Мүнөө 10 гара мянган дружиннигуудтай 106 дружинанууд хүдэлдэг. Илангаяа ПВЗ-гэй, механизированнэ шэлэй заводой, багшанарай институдай, нарин сэмбын фабрикын, забайкалиин ангай совхоздо эмхидхэгдэһэн арадай һайн дуранай дружинанууд муу бэшээр хүдэлнэд.

Гэбэшье ниитын журам сахиха талаар ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэһөөр. Энэ шухала хэрэгтэ библиотекын институдай, «Электромашинын», «Бурстройтрестын», хирпиисын заводой дружинанууд һулаар хабаадана. Тиимэһээ городтомнай архи уугаад аашалдаг, хулигаан ябадал гаргагшадай тоо эрид үсөөрэнэгүй.

Следто хабаадагшад городой бүхы дружиннигуудта хандаһан хандалга нэгэн дуугаар абаба.

Ц. Саянов.

Амжалта хүсэе

Республикын «Спартак» бүлгэмэй гэшүүд хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Тэдэнэй дунда 5000, 10000 метртэ урилдагшад үнгэрэгшэ жэлэй чемпион Семён Чебунин, 1500 метртэ урилдаһан Владимир Кондаков, спортын арбан ондоо зүйлнүүдээр мүрысэгшэ Георгий Петров болон бусад бии. Үбэлэй үедэшье һаань, бүлгэмэй спортсмен бүхэн өөһэд өөһэдынгөө мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын зорилгоор элдэб янзын спортоор бэеэ һориһон, мүрысэһэншье байха. Жэшээнь, мартын 4-дэ хүнгэн атлетикээр мүрысөөн үнгэргэгдөө һэн. 60 метртэ урилдагшадай дундаһаа городой дүрбэдэхи һургуулиин һурагша Аркадий Гусев, хэлхээ холбооной электротехникумэй студентка Нина Якушина, эхэнэрнүүдэй дунда «Труд» фабрикын методист Валентина Медведева, эрэшүүл сооһоо Владимир Кондаков гэгшэд эрхимлээ. Мартын 10—11-нэй үдэрнүүдтэ утые, үндэрые харайлгаар һонирхолтой мүрысөөн манай бүлгэмэй спортын зал соо үнгэргэгдэхэнь.

И. Михайлюк,
«Спартак» бүлгэмэй Соведэй түрүүлэгшэ.

СТОКГОЛЬМДОХИ ШАТАРАЙ ТУРНИР

СТОКГОЛЬМ, мартын 8. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Эндэ боложо байһан шатарай турнир мүнөөдэр хаагдаа. Турнирые хаалгын баярай ёһололдо турнирта хабаадагшад, Швециин ниислэлэй шатаршадай түлөөлэгшэд байлсаа. Шатарай уласхоорондын федерациин президент Ф. Роггард тобшо үгэ хэлээд, турнирта хэнэй илаһан тухай соносхоо. Городой мэр К. А. Андерссон илагшадта шангуудые барюулаа.

Нэгэдэхи шангые Америкын гроссмейстер Роберт Фишер абаа, хоёрдохи болон гурбадахи шангуудые советскэ гроссмейстернүүд Ефим Геллер Тигран Петросян хоёр хубаагаа. Дүрбэдэхи, табадахи шангуудые Виктор Корчной (СССР) Мирослав Филип (Чехословаки) хоёр, зургаадахи, долоодохи, наймадахи шангуудые Светозар Глигорич (Югослави), Пал Бенко (США), Леонид Штейн (Советскэ Союз) гэгшэд хубааһан байна.

Удаань тусхай шангууд барюулагдаба. Гроссмейстер Портиш гэгшые шүүхэдээ, шадамар бэрхээр наадаһанайнгаа түлөө Штейн нэгэдэхи шан абаа. Хоёрдохи болон гурбадахи шангуудые Фишер Корчной хоёр хубаагаа. Болбочаниие шүүхэдээ Фишер, Филипые шүүхэдээ Корчной шадамар бэрхээр, тоёор наадаһан байгаа.

6—8-дахи һууринуудые хубааһан гурбан шатаршадай нэмэлтэ мүрысөө хэхэ гурим зүбшэн хэлсэгдээ. Бии байһан дүримэй ёһоор тэдэ гурбан матч-турнир хэжэ, тус тус бүритэеэ хоёр хоёр парти наадаха ёһотой юм гээд Роггард мэдээсээ. Энэ гуримые Бенко буруушаагаа. Стокгольмдохи турнирта Штейн зургаадахи һуури эзэлээ гэжэ тоологдохо ёһотой. Долоодохи болон наймадахи һууриин түлөө би Глигоричтэй матч наадаха ёһотойб гээд Бенко дурадхал оруулаа. Тиихэдэнь энээниие Глигорич буруушааһан байна.

Үгэеэ ойлголсооной болоогүй дээрэһээ Роггард матч-турнир зарлаха гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Үглөөдэр Бенко Штейн хоёр түрүүшын парти наадаха ёһотой. Энэ нааданда хабаадахаяа Бенко Стокгольмын сагаар гурбан часта срээгүй һаа, турнирта наймадахи һуури эзэлээ гэжэ тоологдохо байна.

Дулаан саг дүтэлөө

Февралиин һүүлшын арбаад хоногто ехэ хүйтэн болоо. Үдэртөө дунда зэргээр 20—25 градус хүйтэн болоһон гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ 2—3 градусаар хүйтэрһэн болоно. Илангаяа хүйтэн үдэрнүүд Баргажан голой эрьеэр—26—28 градус болоһон. Энэнь республикын холын хойто тосхон—Романовкада үзэгдэдэг хүйтэнһөө дээшэ байгаа. Тиихэдэ Могойто, Охин Булаг нютагуудта һүниндөө 40, бусад аймагуудта 31—38 градус хүрэтэр хүйтэрөөд абаа. Тиигэбэшье хэдэн жэлэйхитэй сасуулхада байгша февраль һарадамнай 1—3 градус дулаан болоһон жэшээтэй. Арбаад хоногой туршада бага зэргээр ороһон саһан хуушан саһаяа 4—7 сантиметрээр нэмээгээ. Намарһаа хойшо ороһон саһые хэмжэхэдэ, Горячинскда—54, Баргажанда—67, Нижне-Ангарскда 71 сантиметр болоо.

Һаядаа даам даамай дулааржа, урда, түбэй аймагуудай газар нютагуудай саһан хайлажа эхилбэ.

И. Котов.

КИНО

Артистнууд К. Кожабеков, Г. Исмаилова, А. Игнатьев, А. Добронравов болон бусадай хабаадалгатайгаар зохёогдожо гараһан **«Однажды ночью»** гэһэн уран һайханай кинофильм март һарын түрүүшын арбаад үдэртэ ниислэл хотымнай кинотеатрнуудта харуулагдажа эхилбэ. «Казахфильмын» киностудида зохёогдоһон тус фильм дотор шуурган соо Казахстанда болоһон һонирхолтой ушар харуулагдана.

«Когда деревья были большими». Иимэ гаршагтай уран һайханай кино харагшадай урма зориг бадаруулма. Тэрээн дотор ажалша бэрхэ арад зон, зайгуултадаг тэнүүл, хойрог ябадалтай хүнүүд тухай хэлэгдэнэ. Горькиин нэрэмжэтэ киностудида зохёогдожо гараһан энэ фильмын гол рольдо Инна Гулая, Юрий Никулин гэгшэд наадана.

Эдэниие хараа гүт?

Германиин Федеративна Республикын «Курт Ульрих-фильм» студида зохёогдоһон **«Розы для господина прокурора»** гэһэн кинофильм дотор Баруун Германида шэбээлһэн фашист, урдань сэрэгэй прокурор ябаһан Шрамм гэгшын хэһэн үйлэ хэрэг, ааша тушаа хэлэгдэнэ.

Нүгөөдэнь — **«Славное старое пианино»** гэжэ фильм болоно. Удхань юуб гэхэдэ, Югославиин нэгэ тосхондо ажаһуудаг Габор, тэрэнэй хуушан пианино тухай харагшадта тайлбарилжа үгэнэ. ...Нэгэтэ эдэнэрэй ажабайдалда хубилалта — Гитлерэй шунахайшуул орожо, үбгэн Габор арестовалагдана... Югославиин «Триглавфильмын» киностуди зохёожо табяа.

Польшын элитэ уран зохёолшо Генрик Сенкевичын **«Крестоносцы»** гэһэн түүхэтэ романай удхаар зохёогдожо гараһан фильм хаража һонирхомоор. Энээн соо Польшын баатарлиг арад немецүүдэй хархисуудтай XIV—XV зуун жэлэй тэндэ яажа тэмсэдэг байгааб гэжэ харуулагдана.

Тэрэшэлэн **«История одной грамоты», «Памятник Пушкину», «На свет маяка», «Остров здоровья», «Восемь дней в спутнике»** гэжэ фильмнүүд харуулагдажа эхилэнхэй.

Улан-Удэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00 — Зеленый патруль» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.20—Һүүлэй һонин. 19.30—«Двое в пути» гэжэ телевизионно новеллэ. 19.50—Мексикын арадай артистнуудай концерт. 20.10—«Весна в Москве» гэжэ фильм-зүжэг. 22.00—Мартын 11-нэй программа.

Хилын саанаһа

Советскэ Союзай зүрхэнэй хүсэлэ[н] оролдолгын гэршэ. Мүнөө ажал хэ[...] баруун гүрэнүүдһээ дулдыдаха болоод [...]

Н. С. Хрущевой бэшэгүүд тухай гадаадын оронуудта иигэжэ бэшэнэ

ПРАГА. Буу зэбсэг хуряахын, эб найрамдал хангахын түлөө хэн үнэхөөрөө тэмсэнэб, энээниие хэн буруушаанаб гэжэ США-гэй президентдэ, Великобританиин премьер-министртэ харюу болгон Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгүүд соо эли тодоор харуулагдаһан байна. Эдэ бэшэгүүдтэ Чехословакиин хэблэл, радио, телевидени гол анхаралаа хандуулһаар.

Агаарта ядерна туршалга хэхэ тухай президент Кеннедиин шиидхэбэри хадаа буу зэбсэг хуряаха талаар Женевэдэхи хэлсээнүүдтэ США-гэй үнэн сэхэ бэшээр, нюур сахин хандадаг байһые гэршэлэн харуулжа үгэнэ гээд «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Кеннедидэ, Макмилланда Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгүүдые тайлбарилхадаа, «Млада фронта» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Буу зэбсэг хуряаха зорилгые түргэнөөр дүүргэхэ зүб зам Советскэ Союз дахяад дурадхаба. Мүнөө энэ зорилго шиидхэлгэ баруун гүрэнүүдһээ дулдыдаха болоод байна.

ВАРШАВА. «Глос працы» газетэ өөрынгөө тайлбаринууд соо иигэжэ бэшэнэ: Женевэдэхи хэлсээе дээдэ тушаалтадай хабаадалгатайгаар эхилхэ тухай премьер Хрущевой дурадхалнуудһаа баруун гүрэнүүдэй арсаһан ушар, агаарта ядерна туршалга һэргээхэ тухай Дж. Кеннедиин хэһэн мэдүүлгэ буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээ хэхэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгоногүй. Гэбэшье һаад ушаруулагдадаг байгаашье һаань, Советскэ Союз хэлсээ баталха эрмэлзэлгэһээ арсанагүй гэжэ Дж. Кеннедидэ, Г. Макмилланда Н. С. Хрущевой эльгээһэн һүүлшын бэшэгүүд харуулжа үгэнэ.

БУХАРЕСТ. Буу зэбсэг бүгэдэ ниитэрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай Совет ороной дурадхалнуудта Румыниин түбэй газетэнүүд гол анхаралаа хандуулһаар.

«Буу зэбсэг бүгэдэ ниитэрээ, хүсэдөөр хуряаха гээшэ эб найрамдал хангаха таарамжатай арга болоно» гэһэн гаршагтай статья соогоо «Скынтейя» газетэ иигэжэ бэшэнэ: буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээе дээдэ тушаалтадай хабаадалгатайгаар эхилхэ тухай Советскэ Союзай дурадхал тус асуудал эрхимээр шиидхэхэ арга болоно. Гэбэшье Советскэ правительство буу зэбсэг хуряаха энэ шухала асуудал шиидхэхын тулада ямаршье арга боломжо хэрэглэхэ һайн һайхан эрмэлзэлгэтэй байһанаа дахяад гэршэлэн харуулжа, 18 ороной түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй хүдэлмэриие гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар эхилхые зүбшөөһэн байна. Энэ хадаа хэлсээ хэхые Советскэ Союзай үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэдэг байһые дахяад гэршэлэн харуулжа үгэнэ.

Женевэдэхи хэлсэ[...] шатай байлгые хан[...] хаар замууд Хрущ[...] соо хараалагдаһан[...]

Агаарта ядерна[...] дахяад хэхэ тухай[...] шиидхэбэриһээ [...] бүхы дэлхэй дээрэ[...] гэ ехээр боложо [...] газетэ тэмдэглэнэ.

СОФИ. «Буу зэб[...] га манай үе сагай[...] лоно» гэһэн стать[...] «Отечествен фрон[...] иигэжэ бэшэнэ: бу[...] гэдэ ниитэрээ, х[...] ряаха советскэ ту[...] ой Генеральна [...] XIV сесси дээрэ [...] сентябрьда Никит[...] Хрущев дурадхаа[...] намжые Нэгэдэм[...] дай Организаци[...] тайгаар һайшааһа[...] 10 гүрэнэй түл[...] бүридэһэн комите[...] лэ хэлсээнэй боло[...] сэб зүбшэн хэлс[...] гүрэнүүд зүбшөө[...]

Буу зэбсэг хур[...] 18 гүрэнэй түл[...] бүридэһэн комите[...] мэри Женевэдэ [...] хэнь. Буу зэбсэ[...] асуудалаар мүн[...] үзэгдэжэ байһан [...] һанамжа гараха [...] зэбсэг бүгэдэ ни[...] дөөр хуряаха, ур[...] налта хэхэ эли то[...] нуудтайгаар Со[...] зай түлөөлэгшэд [...] хоёо байна. Э[...] шиидхэлгэһээ ба[...] дай зайсахань бэ[...] хо. Баруун орону[...] шэнэ шалгалта [...] ха болоно.

БАРУУН ИРИАН СҮЛӨӨЛЭГД[...]

ДЖАКАРТА, мартын 8. (ТАСС). 1962 ондо Баруун Ириан Индонезидэ бусаагдаха ёһотой. Баруун Ирианай сүлөөтэй болотор Индонезиин арад тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ гэжэ Джакартада мусульмануудай һайндэрэй мүнөөдэр болоходо президент Сукарно мэдүүлээ. Декабриин 19-нэй захиралтые шууд дүүргэхэбди, манай газарые сүлөөлхэ тухай захиралтые ямаршье үедэ дүүргэжэ шадахаар байхын тулада дайшалхы бэлэдхэлнүүдые хэхэбди.

Баруун Ирианиие сүлөөлхэ зорилго табихадаа, тэрэниие Индонезиин Республикада бусаажа үгэхэ оролдолго гарганабди гээд Сукарно саашань хэлээ. Оронойнгоо сүлөөтэ хубитай нэгэдэхые Баруун Ирианай арадай диилэнхи олонхинь гэхээр эрмэлзэнэ гэжэ президент онсолон тэмдэглээ.

Хэлсээ хэхээр Голландиин правительство бэлэн байна гэһэн мэдээсэл би һаяхан абааб гээд президент саашань хэлээ. Баруун Ирианиие бусаажа үгэхэ тухай хэлсээ хэхээр Голланди бэлэн байна гү гэжэ мэдэхые хүсэхэ байнаб. Баруун Ирианиие бусаажа үгэхэ зам тухайл хэлсээн хэгдэжэ болохо гэжэ дах[...] тэмдэглэхые би [...] ландитай иимэ х[...] бидэнэр урда мэт[...] набди гээд би м[...] дэнэр эб найрамд[...] байнабди.

Зүгөөр бидэнэр[...] хай байдалтай [...] ехээр хүсэнэбди[...] декабриин 19-нэй [...] бидэнэр саашада[...] болгохобди. Бар[...] сүлөөлхэ гээшэ [...] зорилго болоно. [...] бидэнэр мүнөө [...] хэбди.

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшадаг одые США табиба

НЬЮ-ЙОРК, мартын 8. (ТАСС). «Атлас-Агена» гэжэ ракетые хэрэглэн бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха хэмэл одые США-гэй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд [...] зорилгоор табиг[...] хэлэгдэнэгүй гэ[...]ство мэдээсэнэ.

Заһабари

Манай газетын мартын 6-най номерто толилогдоһон нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй оршуулгада иимэ заһабаринуудые оруулха:

7-дохи хуудаһанай түрүүшын колонкын дороһоо өөдэ 5 абзацай дээдэ тээ иимэ мэдүүлэл нэмэхэ:

Заабари тодорхойлгонуудай талаар хэлэбэл, бидэ энэшье ушарта гууляа гаргаабди, Хүдөө ажахын министерствын юу хэхэ хабатай байһыень харуулаабди.

***

7-дохи хуудаһанай һүүлшын колонкын дээрэһээ доошо 6 абзацай удаа иигэжэ нэмэхэ:

1961 ондо энэ колхозой түрүүшынхеэ сахарай свёкло багахан талмай дээрэ тариха гэжэ шиидэһэндэнь буруушаамаар юумэ үгы гэжэ би Белоруссида болоһон зүблөөн дээрэ хэлээ һэм. Зүгөөр 1962 ондо хэды шэнээн свёкло тариха гэжэ түсэблэһэниинь һонирхолтой байна. Энэнь гол зүйл болоно.

Мүнөө жэлдэ [...] гектарта хартаабха, [...] харай свёкло тарих[...] түсэблэһэниинь эл[...]

Арбан нэгэ ба гү[...]

***

8-дахи хуудаһа[...] лонкын дээрэһээ 5-[...] бадахи мүрые «бү[...] ажахынууд түрүү [...]

Энэл хуудаһанай[...] лонкын дээрэһээ [...] эхин мүрые «хүд[...] боогүй зургаануул[...] даг...» гээд заһажа[...]

***

Мүн 8-дахи хуу[...] колонкын дээрэһээ[...] 6-дахи абзацуудые[...] Бэрхэшээлнүүдые [...] эхилһэн абзацууды[...] дохи абзацай дээ[...] шахые гүйлгэдэнэ.

Алдуу гаргаһан[...] зэмэ тохогдоо.

Редак[тор]
Ц. Ц[...]

Манай адрес, телеф[он]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, [...] ФОНЫ' РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. [...] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов парти[...] пропаганды —24—74, сельского хозяйства и сов[...]тельства—47-59, промышленности и транспорта —35-14, культуры — 34-05, писем и рабсел[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгал[...] Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ[уры] [...] АССР.

Н00618.